

ad agere, sicut se habet ad esse: necesse est, quòd vna earum alteram compleat in operando, & perficiat; sicut & in essendo: ergo operatio vnus nunquam impediret operationem alterius, quod falsum est; & ideo oportet dicere, sicut Auicenna dixit, quòd istæ potentia mutuò se impediunt in operatione sua, quia radicatae sunt in essentia vna, quæ exercendo actum intensum vnus potentia, retrahitur, & impeditur ab exercitio actus potentia alterius.

Respondendo ad quintum, ipsi negant similitudinē inter formas substantiales, & figurarum species in hoc ipso, in quo Philosophus assignauit eandem. Ipse enim, (vt manifestè patet omni intelligenti) ponit in hoc istam similitudinē, quòd sicut in figuris angularibus posterior semper includit in se priorem, cum additione: similiter forma substantialis perfectior in se habet includere, & includit perfectionem imperfectioris formæ, & addit super ipsam.

Perfectior forma includit in se perfectionem imperfectioris, & addit supra ipsam.

Quod tandem dicunt ad sextum, formas præcedentes dare esse, quòd completur per esse, à forma vltima communicatum; & ideo in aduentu formæ vltimæ esse generationē verā, stare non potest. Primæ enim formæ cum sint substantiales, dant esse substantiale actu, quòd est per se subsistere. Forma igitur vltima, quæ perfectior est, dabit esse non minus perfectum, & per consequens, sicut est alia forma substantialis à priore ipsa perfectior, ita dabit aliud esse substantiale, siue alium actum essendi, siue subsistendi perfectiorem. Ex quo sequitur, quòd in illa vna re, cuius sunt istæ formæ, sint duæ existentia, vel duo actus essendi, vel subsistendi, quòd est impossibile. Esse enim est ipsa actualitas quidditatis, vel naturæ, cuius est. Vnaquæque autem quidditas, natura completa actualitate sibi propria, eo ipso distinguitur à quacunque alia. Quod ergo sint duæ naturæ, vel quidditates habentes proprias actualitates: & tamen indistinctæ sint, vnam essentiam compositam constituentes, contradictionem includit. Si verò dicatur, quòd forma posterior non dat nouum actum subsistendi, sed complet illud esse, habitum per formas præcedentes. Ex hoc se-

Impossibile est in aliquo esse plures actus subsistendi.

quitur, quòd forma posterior erit imperfectior, & minoris efficaciam, quàm formæ præcedentes: nulla enim forma dat esse substantiale, siue actum subsistendi, nisi forma substantialis, & hoc certè ratione perfectionis suæ naturæ. Si ergo alia forma substantialis inueniatur, quæ non dat actum huiusmodi, illa forma minimè, vel potius nihil participabit de ratione talis perfectionis, & sic tandem cum adueniat habenti actum subsistendi, erit forma non substantialis, sed accidentalis, & cum suum susceptiuum sit ens actu, & per consequens mobile, sua inductio erit motus, & non vera generatio, cuius subiectum est ens in potentia, & ideo non mobile, propter quòd ipsa non erit motus, sed mutatio subita, secundum Philosophum. Multa sunt nimis inconuenientia, quæ ex dictis istorum possunt concludi; vnde quicquid sit de veritate in hac parte, impossibile est omninò per modum, quo isti ponunt pluralitatem formarum substantialium, in eodem substinere; ergo alius modus, si possibile est, inueniatur, quo inuenito, nullus error in fide, vel philosophia, ex positione illa, quæ ponit vnitatem formæ, concludi poterit, & hoc ex dicendis in articulo proximo sequente, Domino adiuuante, patebit.

Ex positione vnus formæ in composito, nõ concluditur error aliquis in fide, nec in philosophia

ARTIC. III.

Utrum sit possibile, quasdam dispositiones accidentales præexistere in materia ante animam. Conclusio est negatiua.

Aegid. in Defens. p. p. D. Thomæ art. 31. D. Thom. 1. p. q. 76. art. 8.



IVVS Thomas in p. p. q. 76. art. 3. in responsione ad quæstionem, dicit, impossibile esse, quasdam, dispositiones accidentales præexistere in materia ante animam, vel inter corpus, & animam, & quamcunque materiam, & formam: quòd patet primò, quia accidens

tex. con-
tex. 4.

dens est posterius substantia, tempore, & A ratione, ut dicitur in 7. Metaph. non ergo forma accidentalis aliqua potest præ-intelligi in materia ante animam, quæ est forma substantialis.

Secundo hoc patet ex hoc, quia cum materia sit in potentia ad omnes actus ordine quodam, oportet, ut illud, quod est primum in actibus, intelligatur primo in materia. Primum autem inter omnes actus est esse; impossibile est ergo prius intelligere materiam quantam, & calidam, quàm esse in actu, quoniã actum habet per formam substantialem, quæ facit esse simpliciter, ut dictum est. Et ideo in materia ante formam substantialem, nulla dispositio præcedit. Hæc D. Thomas, contra quem aduersarij, & corruptores, sic insurgunt.

Ex hac positione, quæ sequitur ex præcedenti de unitate formæ, sequitur vnus alius error, scilicet Filium Dei non assumpsisse carnem de purissimis sanguinibus Virginis Beatæ, quod tamen Damasc. dicit lib. 3, cap. 2. & etiam illud tenet fides; sed potius ex illo sequitur, accepisse materiam primam, & nudam. Ex quo etiam (ut videtur) sequitur peior error, scilicet quod Christus non fuit Filius Virginis, nec ipsa mater eius, quia non ministravit carnem, vel corpus, sed tantum materiam primam: quam si assumpsisset de alia re, non diceretur propter hoc illius rei filius.

Arist. 2. de
Anim. tex.
contex. 37.

Præterea. Dicta positio est contra Philosophum dicentem in de anima, quod propria forma habet fieri in propria materia, non est autem propria tali materiæ, nisi mediante dispositione ad talem formam, magis quàm ad aliam: vnde etiam anima est actus non materiæ indispositæ, sed corporis physici organici in potentia vitam habentis, quæ omnia dicunt dispositionem ad animam, quæ est forma: ergo falsa est ista positio, tum quia est contra fidem, tum quia est contra Philosophiam.

Arist. 2. de
Anim. tex.
contex. 6.

Præterea. Constat, quod ante infusionem animæ rationalis, est in corpore forma mixti, & qualitarum remissarum ab actibus suis, & forma, & figura membrorum organicorum. Item post infusionem animæ sunt hæc omnia in corpore similia

prioribus, & quod non sint alia, quàm prius, videtur per omnimodam similitudinem, quod enim per omnia simile est, idem utique est, ut dicit Damascenus lib. 3. cap. 16.

Præterea. Nunquam corrumpitur vnus similibus ad inducendum alia similia, hoc enim ociosum est, ergo natura non corrumpit accidentia præcedentia infusionem, ad inducendum alia penitus similia post infusionem. Restat ergo, quod sunt eadem accidentia permanentia, sed præcedentia præcedebant animam rationalem in materia: ergo illa constat ibi esse post infusionem, & ideo media sunt inter animam rationalem, & materiam primam.

Ad argumenta dicendum, quod ambo peccant secundum consequens, vel procedunt ex suppositione falsa, supponendo enim, sicut veritas est, quod in homine, & cæteris animatis sint gradus formarum: manifestum est, quod non sequitur accidens: est posterius forma substantiali, ergo est posterius anima: sed est fallacia consequentis, nisi supposito, quod in homine, & in cæteris animatis non sit alia forma præter animam, sicut ipse opinatur, sed suppositio est falsa, & à Magistris Parisijs condemnata.

Eodem modo peccat secundum argumentum, non enim sequitur: Esse, quod est per formam substantialem in materia præcedit omne accidens in materia: ergo esse, quod est per animam: sed est fallacia consequentis, nisi supposito ut prius, quod in homine, & in cæteris animatis non sit alia forma, præter animam, quod reprobatur est Parisijs, ut dictum est.

IN CONTRARIUM est D. Thomas vbi supra.

RESOLVTIO.

Impossibile est secundum D. Thomam aliquas dispositiones accidentales præexistere in materia ante animam: quia accidens est posterius substantia, & esse substantiale præsupponitur cuiuscumque esse accidentali.

RESPONSIO ad hæc secundum D. Tho-

D. Thomam. Ista positio non est contra A fidem, nec contra Philosophum, si ipsum habeat inspectorem, modum positionis istius intelligentem; quia prout tactum est supra art. proxime præced. dispositiones, & omnes formæ accidentales, quæ sunt in aliqua substantia, simul inducuntur ab efficiente in materia cum sua forma substantiali. Oportet igitur accipere ordinem inter formam substantialem, & dispositiones accidentales, simul in eodem instanti cum ipsa materia inductas, dupliciter, videlicet quantum ad esse, vel quantum ad fieri. Si ergo attendatur ordo in essendo, sic necesse est dicere, quòd istæ dispositiones, cum sint accidentia, præsupponant ipsam quidditatem, compositam ex materia, & forma, in esse constitutam, cui insunt, cum eorum esse, sit inesse. Si verò attendatur quantum ad eorum fieri, sic secundum modum intelligendi istæ dispositiones accidentales præcedunt in materia formam substantialem, non quidem duratione, sed sub ista consideratione, qua consideramus, quòd forma substantialis inducitur ab agente in materia per hoc, quod ista inducuntur, & non è conuersò. & secundum istum modum nihil prohibet dispositiones istas quasi medias inter animam, & aliam formam substantialem in materia, secundum quod docet D. Thomas contra Gentiles. lib. 2. cap. 70. Videamus ergo, quæ dicta sunt in exemplo. Ecce ignis agit in aerem ipsum, primo alterando qualitates igneas, in ipso inducens, & promouens, & qualitates aereas minuens, & quo ad aliquos gradus corrumpens, & per istum modum disponit materiam aeris ad susceptionem formæ substantialis ignis: tandem in termino istius alterationis qualitates ignis virtute ignis agentis in tantum intenduntur, ut per earum inductionem necessario corrumpatur aëris natura, cui repugnat, & producatur eadē necessitate natura ignis, cui in tali gradu competunt. In illo ergo eodem instanti, quo alteratio terminatur, ipsa forma substantialis inducitur, inductis scilicet simul cum ipsa illis qualitatibus igneis in gradu imperfectiore in ipso existentibus tempore toto, dum durabat præcedens alteratio. Ex his patet, qualiter ignis inducit suam formam substantialem in,

Dispositio-
nes quantum
ad fieri præ-
cedunt in
materia ip-
sam formam,
quantum ad
esse sequun-
tur ipsam.
Formam secū-
dum nostrum
modum intel-
ligendi
non dura-
tione.

In eodē in-
stanti, in
quo altera-
tio termi-
natur, ipsa
forma sub-
stantialis in-
ducitur.

materia aëris, primò inducendo suas qua-
litates, sub gradu quidem imperfectiori
ipso aere manente, & alterationi subie-
cto, & tandem in gradu perfecto in ipsius
alterationis termino, aere, cui in gradu
tali repugnat, corrupto & igne, cuius
sunt proprietates in illo gradu eodem ge-
nerato. Quantum igitur ad fieri, oportet
primò intelligere istas qualitates, dicto
modo ante formam substantialem in ma-
teria inductas pro tanto, ut forma sub-
stantialis inducatur per hoc, quod agens
alterando motu alterationis inducit ip-
sas, & non è conuersò, sicut patet in di-
ctis. Istæ autem qualitates sic præceden-
tes in productione, & fieri, necessariò ha-
bent intelligi subsequenter in via essendi,
quia nõ possunt habere esse, nisi per suum
subiectum in esse constitutum, cuius prin-
cipium est forma substantialis: sicut ergo
dicuntur præcedere in quantum per earum
inductionem inducitur forma sub-
stantialis, sic & consequuntur in quan-
tum forma substantialis est principium
essendi subiecto eorundem. Præcedunt
ergo, sicut dictum est, quoad fieri, & se-
quuntur quoad esse. Ponendo ergo, in
homine non esse nisi vnã formam substan-
tialem, ipsam scilicet animam intellectuã,
sic dicendum est, quòd virtus formatiua,
quæ est in semine deciso à patre, mate-
riam exhibitam à matre, in qua est sicut
manus figuli in olla, secundum Philoso-
phum disponit continuè ad formam homi-
nis susceptionem, sicut ignis agentis in
aërem disponit illam materiam ad suam
formam susceptionem. Disponit autem virtus
illa formatiua materiã illã sub forma ex-
istẽtem sanguinis, inducendo primò dispo-
sitiones ad susceptionem formæ hominis
sub gradu imperfecto: quas consequenter
continuè promouet, donec in termino il-
lius alterationis, primæ inducantur dis-
positiones in gradu tali, in quo repu-
gnant naturæ illius formæ imperfectioris,
quæ in illo instanti corrumpitur, & for-
ma naturæ perfectioris cum dispositio-
nibus illis in gradu tali in eodem instanti
inducitur; licet tamen ista forma embryo-
nis sit perfectior, quàm prima, non ta-
men est tantæ perfectionis, ut consti-
tuat naturam humanam in esse, & ideo
virtus formatiua existens in semine, siue
in

Arist. 2. phy
sic. text. 26.

Quomodo
introducatur
forma
hominis in
materia.

in spiritibus illis, nondum cessat influere, agendo sic in corpus istud generatum, & inducendo dispositiones respectu formæ hominis inducendæ sub gradu perfectiore. Et in fine istius transmutationis secundæ inducuntur dispositiones istæ in gradu, in quo repugnant naturæ formæ præexistentis, quæ in illo instanti corrumpitur, & forma hominis, scilicet anima intellectiua in eodem instanti creatur, & in materia cum istis dispositionibus Deo efficiente, & virtute formatiua, disponente inducitur: dispositiones enim inductæ cum forma: anima scilicet rationali à Deo creata efficiuntur, & inducuntur, propter virtutem formatiuam iam dictam, propter quod homo semen istud descendens, est generans, & pater dicitur. Sed mulier materiam exhibens sic dispositam sua vi generatiua, vt possit à virtute formatiua moueri dicto modo dicitur generans, & mater. Et sic patet, quod iste modus ponendi non repugnat consanguinitati, vt quidam putant.

RESP. AD ARGUMENTA.

Ad primum dicendum, quod Beatissima Virgo verissimè Dei mater dicitur: ipsa enim exhibuit materiam optimè dispositam, de qua non per virtutem seminis, sed per virtutem Sancti flaminis formaretur Christi corpus de purissimis vtique sanguinibus sui corporis, vt dicit Damasc. non tamen debet dici, quod forma sanguinis præexistens in illa materia in actu remanserit in ipsa formatione corporis Christi, sicut nec forma terre, vnde formabatur corpus Adæ, actu remanebat post ipsius formationem. Si autem Christus recepisset carnem de alia re, quæ non haberet virtutem generatiuam, non deberet dici filius eius, quia non fuisset ab illa generatus, sicut nec Adam filius terræ dictus est, nec Eua costæ. In Beata, autem Virgine erat virtus generatiua, per quam exhibuit materiam præparatam, ac dispositam, vnde corpus Christi formabatur. Et sicut aliæ mulieres exhibent materiam dispositam formandam, per virtutem seminis viri, sic ipsa per virtutem Spiritus Sæcti Filium suum genuit. Virtus enim generatiua in muliere, sicut D. Thomas dicit in vltima parte, q. 32. art. vlt. est imperfecta, respectu potentia

A generatiuæ, quæ est in mare. Et sicut in artibus ars inferior disponit materiam, & ars superior inducit formam, vt dicitur 2. phys. ita virtus generatiua foeminae præparat materiam, virtus verò maris actiua format materiam præparatam, in alijs vtique à Beata Virgine; in ipsa enim erat virtus formatiua superior, scilicet Spiritus Sanctus formans de materia præparata, quam ipsa exhibuit, corpus Christi eodem instanti, & prout docet D. Thom. vbi supra quæst. 33. ar. 2. & 3. in eodem instanti, in quo terminabatur motus localis, per quam illa materia, siue illi purissimi sanguines ad locum generationis sunt delati, per virtutem infinitam Spiritus Sancti inducebantur in illa materia, dispositiones corporis Christi in gradu completo, atque perfecto. Cū quibus eidem materiæ simul vniebatur anima rationalis creata ab ipso met Deo, & totū sic inefabiliter productum à Verbo Dei in vnitatem personali est assumptum in illo eodem instanti, propter quod Beata Virgo concepit tunc hominem, & Deum simul. In vno enim instanti, ò Beata Domina, in te fuit vnio matris, & Virginis: in tuo Filio Dei, & hominis: ergo doctrina huius Doctoris egregij non est fidei contraria, sed eius potius per omnia luce clarius expositiua.

Ad secundum, quod dicit Philosophus si intelligatur rectè totum facit pro ista positione: forma enim nunquam inducitur nisi in materia disposita. Sed dispositiones primò inductæ in subiecto alterationis in gradu imperfecto, corrumpuntur in termino illius alterationis per corruptionem sui subiecti, quia destructis primis substantijs, impossibile est aliquid aliorum remanere, vt dicit Philos. in prædicamentis: præcedens enim alteratio materiam disponens terminatur ad dispositiones completas in gradu perfecto, cum quibus noua forma substantialis, corrupta præcedente, inducitur, vt sepè dictum est, & iterare non piget, quia istud multum facit ad intelligendum, quod dicitur.

Per idem patet ad tertium, dispositiones enim, quæ præcedunt in embryone ante infusionem animæ sunt incompletæ, & corrumpuntur cum suo subiecto indu-

Formatio corporis Christi ex Spiritu S. & B. Virgine. Vnde negatur argumēti conlequentia

Locus D. Thomæ.

Arist. in prædic. substantia.

Dispositiones præcedentes formam corruptam in termino alterationis per corruptionem sui subiecti; quæ terminatio fit ad dispositiones completas in gradu perfecto, cum quibus noua forma substantialis inroducitur.

Etis completis, simul cum infusione anime, quibus per mortem corruptis, inducuntur alię incomplete, cum quibus anima recedente inducitur alia forma substantialis.

Ad quartum dicendum, quod vnum simile non inducitur ad corrumpendum aliquid simile per se, sed per accidens bene contingit: verbi gratia: in aere enim similis est qualitas, & similis est quantitas, precipue post alterationem ipsius ab agente, quantitate, & qualitate in igne existente, ita tamen quantitas, & qualitas corrumpitur per corruptionem aeris igne generato. Simili modo contingit in proposito, sicut satis clarum est ex dictis, per que multa alia argumenta, que fiunt contra positionem de vnitae forme substantialis, possunt dissolui. Plures enim sic arguunt.

Obiectio 1. Materia prima primò recipit formam vniuersalem, & mediante forma vniuersali recipit omnes alias formas vsque ad indiuidualem, vt dicit Comment. super 1. Metaph. & hoc videtur secundum ipsum, quod forma magis vniuersalis, & forma minus vniuersalis sint diuersę secundum rem, ex quo vna recipitur in materia prius quàm alia, & sunt in eodem indiuiduo. Simul enim Petrus est substantia, vel corpus, per formam magis vniuersalem, ergo in vno indiuiduo sunt plures forme, secundum rem diuersę.

Obiectio 2. Item actio generantis terminatur ad formam substantialem, sed in generatione hominis homo est generans, ergo sua actio terminatur ad aliam formam substantialem, non ad animam rationalem, quia ipsa à Deo creatur immediatè, ergo præter animam rationalem oportet ponere in homine aliam formam substantialem, ad quam terminetur actio nature.

Obiectio 3. Præterea. Impossibile est aliquod accidens remanere sine subiecto: à quo, & in quo creatur, sed recedente anima humana à corpore, videmus ad sensum eadē accidentia manere, puta eandem quantitatem, figurā, grauitatem, sitū partium, & multa huiusmodi. Circa quæ sensus non decipitur, cum sint per se sensibilia: ergo remanet subiectum eorum idem, scilicet corpus; quod prius, & per consequens

eadem forma, quæ prius. non ergo est actu corpus in homine per animam, sed per aliam formam.

Præterea. Recedente anima, quod remanet est corpus subsistens, ergo habet formam substantialem, sine qua nihil subsistit, sed non est ibi (vt videtur) forma substantialis de nouo inducta, quia forma substantialis est ibi terminus generationis, aut non videtur alia generatio esse, quia generatio est terminus alterationis, ex viuo autem fit mortuum, sine alteratione præcedente, puta ex vno icu occidentis subitò, ergo corpus mortuum est subsistens per formam, quæ præfuit in materia cum anima rationali.

Præterea. Materia prolis exhibetur à matre, secundum Philosophum, & anima rationalis est ab extra, scilicet, à Deo creata. Si ergo in hominis substantia nihil sit, nisi materia prima, & anima rationalis: sequitur, quod homo nihil habeat a suo patre: & per consequens non plus attinet sibi, quàm cuiusque extraneo, quod est absurdum.

Item in eodem instanti, quo corpus Christi in vtero Beate Virginis formabatur per virtutem Sancti Spiritus, anima rationalis, à Deo creata, eidem vniebatur, aut ergo forma inducta per Spiritum Sanctum mansit post infusionem anime, & tunc haberet propositum, quia tunc fuerunt in sua natura humana duæ formæ substantiales: & sic pari ratione in quacunque alia; aut forma illa recessit adueniente anima, & tunc in eodem instanti, quo inducebatur, remouebatur: & sic per consequens fuit, & non fuit, quod est impossibile, & contradictionem includit.

Ad primum argumentum Respondeo, quod cum dicit Commentator formam vniuersalem recipi in materia, & deinde alias, non est intelligendum, illam prioritatem, & posterioritatem esse secundum tempus; sed secundum ordinem nature, sic enim dicitur prius, à quo non conuertitur consequentia essendi, vniuersale scilicet respectu sui contenti; & ideo non sequitur, inter formam magis vniuersalem, & minus vniuersalem, esse diuersitatem secundum rem, sed solum secundum rationem, Ad cuius euidenciam

Obiectio 4.

Obiectio 5.

Obiectio 6.

Ad 1. obiectiōnem.

confi-

Inter formas ordines naturæ, non temporis requiritur respectu subiecti in generatione alii cuius.

considerandum est, quod omnes formæ substantiales, tam materiales, quam separatae a materia in hac prioritate conueniunt, quod quælibet dat esse substantiæ, & constituit ens subsistens, & ideo intellectus noster habet vnum communem conceptum de omnibus, & abstrahit vnam formam communem, secundum quam quodlibet constitutum dicitur substantia, & ista forma dicitur primo recipi in materia, quia secundum istam rationem forma dat esse, quod est subsistere; quod oportet præintelligi omnibus accidentibus: & ulterius omnes formæ materiales, & corruptibiles, in hoc conueniunt, quod ad eas consequuntur tres dimensiones, & ideo de his omnibus habemus vnum conceptum communem, abstrahendo de eis vnam formam communem, secundum quam quodlibet constitutum per eas dicitur corpus. & secundum istam rationem forma dicitur posterius recipi in materia, quam secundum primam rationem: quia sicut dimensiones in subiecto præsupponunt naturaliter esse substantiæ in subiecto, ita & forma secundum rationem, qua ad ipsa sequuntur dimensiones præsupponit semetipsam, prout dat esse substantiæ. Et sic intelligendum est de generibus, & speciebus sibi inuicem subordinatis, quod non prædicantur de aliquo indiuiduo per formas realiter diuersas, sicut putant Aucembron, sed per eandem formam, differentem solum secundum diuersam considerationem rationis, & istud necesse est dicere. Cum enim species sit id ipsum quod genus, puta homo est illud ipsum, quod animal, prout animal de homine prædicatur, nec animal est pars hominis secundum rem, sed solum secundum rationem, quia homo includit illud, à quo ratio animalis sumitur, & non è conuersò. Similiter oportet dicere formam speciei esse formam ipsius generis, sicut enim abstrahitur genus à speciebus, ita forma generis à forma specierum, vnde Commentator in primo de anima, dicit, quod intellectus facit vniuersalitatem in rebus. vna igitur forma secundum rem, & plures formæ secundum rationem, scilicet magis vniuersalis, & minus vniuersalis, & sic materiam recipere formam magis vni-

Animal non est pars hominis secundum rem, sed secundum rationem.

tex. com. 8.

Vna forma secundum rem est plures formæ secundum rationem.

Aegid. super iij. Sent.

uersalem ante aliam, non est aliud, quam materiam recipere formam conceptam, siue intellectam, secundum rationem, aliam.

Ad secundum dicendum, quod generatio hominis aliter terminatur ad formam substantialem, quam generatio aliarum rerum, aliæ enim generationes sic terminantur ad eam, vt ipsa naturalia, agentia, non solum inducant dispositiones accidentales, sed etiam ipsam formam inducant substantialem, per quam generatum assimilatur generanti in specie: sed homo generans dispositiones accidentales inducit in materiam completas, & perfectas, vt dictum est supra, cum quibus animam rationalis ratione suæ nobilitatis à Deo immediatè creata infunditur. & materię, dicto modo dispositę, vt forma vnitur, dans ei totum ordinem esse perfecti; & ideo actio naturę ibi non terminatur ad formam substantialem, quam vltimò inducat, sed ad quam in ipso termino alterationis vltimè disponat, sicut patet ex supradictis.

Ad tertium dicendum, quod vt prædictum est, in corpore viuo, & mortuo non manent eadem accidentia numero, sed specie, sicut eadem sunt accidentia specie in aceto, quę prius erant in vino: nec est istud contra sensum, quia sensus non potest distinguere inter accidentia omnino similia, quando subito inducuntur in eadem materia, puta, quod dimensio, vel humiditas sit alia in aceto, de nouo generato vino præexistente: cuius ratio est, quia accidentia numerantur secundum numerationem subiectorum; vnde vbi sensus potest distinguere inter subiecta, per aliqua accidentia apprehensa distincta in illis, ibi potest distinguere inter alia accidentia similia inter se, & eisdem: verbi gratia per distinctam quantitatem Petri, & Pauli, quam consequitur dualitas, cognoscit sensus distinctionem inter Petrum, & Paulum, & inter albedinem vnius, & alterius: vbi autem in generatione vnius ex altero inducitur alia forma substantialis cum quantitate, & qualitate consimili, & alijs accidentibus consimilibus consequentibus, non habet sensus distinguere inter illa subiecta, sed sola ratio; cuius est solam formam substantialem

Resp. ad 1. obiectionem.

Non est par ratio de generatione hominis, & de generatione aliarum rerum.

Resp. ad 3. obiectionem.

In corpore viuo & mortuo non manent eadem accidentia numero, sed specie.

Sensus non potest iudicare de similitudine, vel diuersitate accidentiū consimiliū, sed bene ratio.

apprehendere. Sensus verò per accidentia similia apprehensa, quibus solis immutatur, nō potest ad istam distinctionem cognoscendam penetrare: & quia mirum est aliquibus, quomodo talis organizatio subito possit induci in materia in separatione, qualis per longa tempora inducta fuit per virtutem patris in femine: ideo aduertendum est, quòd quandoque in materia aliqua sunt accidentia plura iam inducta, quæ habent similitudinem cum accidentibus rei generandæ, nec per consequens habent corrumpi, nisi per corruptionem sui subiecti: verbi gratia: caliditas, & raritas in aere alterato ab igne agente habet similitudinem cum accidentibus ignis generandi, nec corrumpuntur, nisi per corruptionem aeris subiecti, & quando ita est, eo quòd sunt iam inducta in gradu vno in materia existente adhuc sub forma corrumpenda, est ipsum agens potens propter ista subiecti suscipiētis dispositionem inducere accidentia consimilia in gradu alio cum forma substantiali subiecti, de nouo generati, verbi gratia, eo ipso, quòd caliditas, raritas, & siccitas cū quantitate dimēsiua substrata, sunt inducta in gradu multum intenso in aere alterato, potens est ignis agens subito in alterationis termino, consimilia accidentia in gradu alio secundum sensum à præcedentibus indistincta inducere, cum forma substantialis ignis generati; & hoc certè non contingeret, si aer ille cōtrarias haberet dispositiones, & in nullo prius similibus accidētibus inductis alteratus foret: & ideo dicit Philof. *In habentibus symbolum facilius est transmutatio*: in quantum scilicet nulla transmutatio cadit super symbolum, siue accidens, quòd est simile in corrupto, & generato, nisi per accidens, ex eo, quòd præinductum in subiecto corrumpendo in gradu vno subito, potest simile induci cum forma substantiali rei generandæ in gradu alio, inter quos gradus, propter eorum approximationem, sensus non potest iudicare. Quia igitur in corpore animalis mortalis sunt plura accidentia similia cum accidentibus corporis animalis omnino mortui; hinc est, quòd quasi subito possunt soluta armonia, & gradu perfecto, quam habet in corpore animalis viui, cum forma sub-

Arist. 2. de Generat. c. 25.

Facilius est transmutatio in habentibus symbolum.

A substantiali animalis mortui, natura, vel violentia alterante, induci accidentia consimilia in gradu alio, ita vt sensus non discernat inter gradus istos, & hinc necesse est, quòd in separatione animæ à corpore ista similia accidentia, subito inducantur sub forma substantiali corporis mortui: inducta in ipso eodem instanti in generatione autem hominis, vel animalis non est talis similitudo accidentium in principio in subiecto alterando, cum accidentibus corporis animalis, vel hominis; sed magna diuersitas, & ideo longa requiritur, & magna transmutatio, donec ultimo inducantur accidentia verè similia. & tunc certè, sicut in proposito, istis propter corruptionem sui subiecti corruptis, subito inducuntur alia accidentia similia.

B Ad quartum dicendum, quòd in morte animalis quædam forma imperfecta inducitur in materia, nō tamen propriè ibi dicitur esse generatio, nisi secundum quid, eo quòd illud, à quo est transmutatio, est perfectum: illud autem, in quod transmutatur, est imperfectum, & quid corruptum, & præter intentionem naturæ. Vnde Philof. 8. Met. vocat mortuum corruptionem viui: sicut acetum corruptionem vini; quicquid igitur dissoluit armoniam dispositionum accidentalium debitam animæ, siue sit calor innaturalis, siue aliud agens extrinsecum, illud est causa inductionis illius formæ imperfectæ, & eadem facilitate, qua armonia illa debita animæ soluitur, & forma ista cum dispositionibus similibus inducitur. Prædicta autem armonia sine alteratione præcedente non dissoluitur actione alicuius agentis particularis: licet ipsa alteratio aliquando quidem sit longa propter actionis remissionem, aliquando breuis, & quasi momentanea propter actionis vehementiam, vel violentiam: sicut accidit in subito occisis, in quibus modum diuisionis alicuius partis principalis concomitatur motus alterationis circa omnes corporis dispositiones, & in eodem instanti, quo terminatur motus instrumenti diuidentis, terminat motus istius alterationis, & concomitantis, in quo anima separatur, & forma illa imperfecta inducitur cum dispositionibus illis, ad quas terminatur illa

Resp. ad 4. obiectionē.

In morte animalis inducitur in materia quædam forma imperfecta, non tamè propriè ibi dicitur esse generatio, sed secundum quid.

præcedens alteratio. Et illud contingit in amputatione, & diuisione capitis. Simile est, quando vno ictu fulminis vinum conuertitur in acetum: tunc enim motum illius ictus concomitatur vini alteratio. Ita quòd in eodem instanti terminatur ille ictus, siue motus ille localis, & motus ipsius alterationis vini, vnde sicut vnus motus ipse ictus est, & ita subitus, sic & alterationis motus ipsum concomitans. Simili modo contingit cum veloci, & quasi subita diuisione corporis hominis, & motu alterationis illam diuisionem concomitantis in subitò occisis.

Ad quintum dicendum, sicut tactum est supra, quòd consanguinitas humanae prolis ad parentes non attenditur penes hoc, quia aliqua forma substantialis, quæ erat in patre, transeat ab ipso in prolem; hoc enim est impossibile, vt forma eadem, quæ actu est in vna materia, migret, vel transeat in materiam aliam. Sed virtus in femine deciso, adiuta per virtutem cœlestem, & maximè Solis, inducit dispositiones vltimas, sine quibus anima non vnitur materiæ, immò in termino vltimo alterationis anima rationalis inducitur, à Deo creata, hominis realiter constitutiua. Et ideo dicit Philof. quòd homo generat hominem, & Sol: ergo homo, qui generat eo ipso dicitur pater, & qui generatur eo ipso dicitur filius, & qui ab eodè geniti eo ipso dicuntur fratres, & sic de alijs cōsanguineis secundum gradus. Ex his patet, quomodo ratione generationis, siue propagationis carnalis sit nexus consanguinitatis in hominibus. Ad generationem verò in muliere spectat, materiam dispositam, & præparatam exhibere, ad generationem verò in mare per virtutem actiuam in femine deciso, illam materiam sic exhibitam à muliere, quæ primò est sub forma substantiali imperfecta, vt puta sanguinis informati, disponendo motu alterationis, donec (prout dictum est) in termino alterationis vltimæ inducantur, dispositiones tales complet, cum quibus in materia inducatur anima rationalis à Deo creata. Hinc est, quòd omnes homines dicuntur fuisse in lumbis Adæ secundum rationem feminalem, quia scilicet per virtutem feminis existentem in lumbis eius primò, & per actionem

Aegid. super iij. Sent.

A eius aliorum ab ipso genitorum vsque ad vltimum, lege concupiscentiæ in esse productum, omnes alij à Christo sunt ab ipso Adam in esse producti. Sed corpus Christi non dicitur fuisse in lumbis Adæ, vel Abrahamæ secundum rationem feminalem, quia non fuit formatum per virtutem feminis, & tamen dicitur ibi fuisse secundum corpulentam substantiam, pro tanto, quia Beata Virgo Maria, quæ fuit ibi, sicut alij, secundum rationem feminalem exhibuit materiam: vnde per virtutem Spiritus Sancti formabatur supradicto modo corpus Christi: igitur corpus Christi non fuit ibi secundum rationem feminalem, quia corpus Christi non fuit virtute feminis formatum, corpus autem Virginis fuit formatum per virtutem feminis, existètem in Adam, & in Abraham: & quia ipsa sic producta exhibuit materiam, vnde formabatur corpus Christi, fuit in lumbis eorum virtualiter, quoad corpulentam substantiam, licèt non secundum feminalem rationem, & ideo certè Christus mediante Beata Virgine, & alijs, à quibus ipse secundum rationem feminalem descendit, dicitur semen Abraham, secundum illud Apostoli: *In femine tuo, qui est Christus*. Ex his patet, quòd filij à parentibus nihil aliud debent habere, nisi quòd ab ipsis descendant modo prædicto per generationem, & illud non est contra positionem de vnitatem formarum, immò pulcherrimè saluatur secundum ipsam, vt patet ex dictis.

Ad sextum dicendum, sicut dictum est supra, quòd Deus ratione suæ potentiae infinitæ non indiget motu alterationis medio, ad hoc vt producat suum effectum in esse; & ideo licèt in productione humani corporis indigeat natura particularis motu alterationis, immò multis alterationibus ad hoc, quod tandem inducantur dispositiones illæ, quibus anima à Deo creata infunditur: deinde tamen in termino motus localis, quo illi sanguines purissimi ad locum generationis sunt delati, sine aliquo alterationis motu successiuo medio, potuit inducere, & inducit perfectas dispositiones, cum quibus anima illa beata, ab ipso met Deo eodem instanti creata, corpori Christi infundebatur, donec eidem totum

Bbb 2 ordi-

Quomodo in ictu fulminis vini conuertitur in acetum.

Resp. ad 5. obiectione.

Consanguinitas humanae prolis non attenditur penes formam, sed penes propagationem carnalem.

Arist. 2. de Gener. text. cont. 56.

Christi corpus non fuit in lumbis Adæ secundum rationem feminalem, sed secundum corpulentam substantiam.

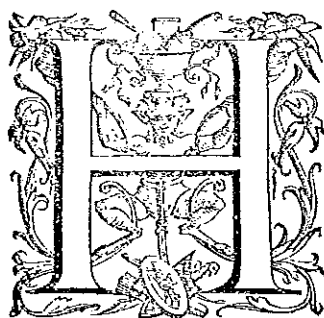
Gal. c. 3.

Resp. ad 6. obiectione.

Anima Christi in eodè instanti inie per virtutem Dei infinitam inducta in Christi corpus, in quo inducuntur dispositiones.

ordinem esse perfecti : quod scilicet sit ens, & quòd sit corpus animatum, animæ humanæ naturæ sic ineffabiliter productæ in ipso instanti eodem uniebatur Filius Dei in unitate personæ communicans, scilicet suam substantiam eidem, & sic sit vna persona Verbi Dei subsistens in duplici natura, humana scilicet, & diuina, ipsi soli Deo honor, & gloria per infinita sæculorum sæcula.

DISTINCTIO XXII.



Hic etiam quæritur, &c. Magister postquã egit de pertinentibus ad Christi mortem, hic agit de consequentibus mortem eius. Et diuiditur in duas partes principales: in prima quæritur. Vtrum Christus fuerit homo in triduo mortis eius. in secunda, Vtrum sit vbique, & descenderit de cœlo. Prima pars diuiditur in duas partes, quia primò quærit, Vtrum fuerit homo in triduo. Secundò, Vtrum fuerit homo in sepulchro, & in inferno. Prima pars incipit ibi, *Vtrum in illo triduo, &c.* Secunda ibi: *Tempore autem mortis, &c.*

Secunda pars diuiditur in duas partes: primò enim determinat, quòd Christus vbique totus est, sed non totum. Secundò quærit: si ea, quæ dicuntur de Deo, vel de Filio Dei, possint dici de Filio hominis, vel de illo homine: & specialiter an possit dici de illo homine, quòd descenderit de cœlo. Prima ibi: *Et vbique totus, &c.* Secunda ibi: *Solet etiam quæri, &c.* & sic generica huius distinctionis diuisio terminatur.

Circa hanc difficultatem quæremus duo principaliter. Primum de Christo, si in triduo mortis Christus fuerit filius Virginis. Secundum de Resurrectione Christi.

DISTINCTIONIS XXII.

Primæ Partis

QVAESTIO VNICA.

PRINCIPALIS.



SUPER prima parte præsentis distinctionis, in qua agitur de consequentibus Christi mortem, quærimus vnum tantum, videlicet, Vtrum Christus in illo triduo fuerit filius Virginis.

ARTICVLVS I.

ET VNICVS.

C *Vtrum Christus in illo triduo fuerit filius Virginis. Conclusio est negatiua.*

Aegid quodlib. 4. quæst. 4.



D hunc Articulum sic proceditur. Videtur, quòd Christus in illo triduo fuerit filius Virginis: nam Christus non fuit filius Virginis, nisi, quia assumpsit carnem de Virgine: sed in illo triduo carnem non deposuit, quia semper Verbum fuit unitum carni; ergo nec filiationem perdidit, sed semper fuit Virginis filius.

Præterea. Relatio respicit suppositum: sed suppositum Christi idem mansit in triduo: ergo fuit filius Virginis in triduo.

Præterea. Cùm dicimus D. Petrum esse in cœlo, verum dicimus, & tamen sola anima est in cœlo, & viuit; corpus verò est in sepulchro: ita anima Christi in

in triduo erat viua, & descendit ad inferos, ergo hoc sufficit, vt dicamus eum fuisse filium Virginis.

IN CONTRARIUM est, quia Christus in illo triduo non erat homo, ergo non erat filius hominis.

RESOLVTIO.

Christus in triduo mortis simpliciter, & propriè loquendo, non fuit homo, nec filius Virginis: quia filiatio dicit quid viuum, & simile in natura; sed impropriè, & per synedochem poterat dici filius Virginis.

RESPONDEO dicendum, quòd aliqua verificantur secundum communem loquendi modum per synedochem; aliqua simpliciter, & impropriè; multa enim admittit communis modus loquendi, quæ non sunt vera secundum proprietatem loquutionis. Cum ergo quæritur, Vtrum Christus in illo triduo fuerit filius Virginis: si loquamur secundum communem, & vulgarem modum loquendi, potest verificari, quòd fuerit filius Virginis: quia vulgares sic loquuntur.

Potest etiam verificari per synedochem, vt dicimus, quòd Beatus Petrus in Paradiso est, sed hoc est per synedochem, quia ibi est anima eius. Et dicimus de aliquo homine mortuo, quòd est in sepulchro, sed hoc est per synedochem, quia est ibi corpus eius. Sic etiam & filius Virginis erat in sepulchro, quia erat ibi corpus, quòd extraxit ex Virgine: & filius Virginis descendit ad inferna, quia descendit ibi Christus secundum animam, cui animæ fuit vnitus in vtero Virginis. His ergo modis verificari potest, quòd dicitur. Sed si loquamur simpliciter, & propriè, Christus in illo triduo non erat filius Virginis.

Quod tripliciter declarari potest, secundum quòd filiatio tria importare videtur. Nam filiatio dicit quid pertinens ad ens viuens: dicit assimilationem: & dicit assimilationem fundatam in natura.

Prima via sic patet; si enim aliquid oriatur ex alio, vel fiat ex aliquo, nisi illud, ex quo fit, & etiam illud, quod fit, sit quid viuum, non dicitur filius eius. Si

Aegid. super iij. Sent.

A enim fiat idolum ex lapide, non dicitur filius lapidis: si ergo filiatio dicit, quid pertinens ad res viuas, quod non est viuum, non potest esse filius. Et quia Christus secundum id, quod habuit à Virgine, in illo triduo non erat viuus, immo erat mortuus: consequens est, quòd non poterat dici filius Virginis.

Secunda via sumitur ex eo, quòd filiatio dicit assimilationem: non solum enim filiatio est res pertinens ad res viuas, sed assimilationem importans: nam in homine, vermes oriri possunt, non tamen sunt filij hominis, quia non assimilantur homini. Et quia Christus in illo triduo non erat homo, non poterat dici filius hominis: assimilatio enim, quæ requiritur in filiatione, est, vt filius habeat eandem, vel similem naturam cum eo, cuius est filius: sed quod non est homo, non est filius hominis.

Tertia via sumitur ex eo, quia filiatio non solum dicit quid pertinens ad res viuas, & assimilationem: sed quia dicit assimilationem fundatam in natura: hoc autem est commune omnibus relationibus, quia sublato fundamento non remanet relatio: vt si similitudo fundetur in albedine, amota albedine non remanebit simile. Sic quia filiatio secundum hominem fundatur in natura humana, amota natura humana non remanebit filiatio: natura autem humana non dicitur anima secundum se, nec corpus secundum se: sed filiatio dicit hæc vnita ad inuicem: humanitas enim, siue natura humana resultat ex vnione animæ ad carnem, sicut natura cuiuslibet rei compositæ resultat ex vnione materiæ ad formam: essentia enim rei compositæ non est materia, nec forma, sed est essentia composita ex vtrisque. Nam cum ait Damasc. quod in Christo Iesu non est communem speciem accipere, intelligendum est quantum ad naturam creatam, & increatam, quia ex illis duabus naturis non resultat communis species, idest, non fuit inde conflata tertia natura; non autem intelligendum est quantum ad animam, & carnem, quia sic in Christo Iesu, sicut & in alijs hominibus fuit communem speciem accipere: nam in Christo Iesu ex anima, & carne resultauit communis species, &

Ad filiaticem requiritur assimilatio.

Sublato fundamento relatio non remanet.

In Christo Iesu non est communem speciem accipere quomodo intelligatur.

Modus loquendi per synedochem.

Quod nascitur, vt dicitur filius debet esse quid viuum.

fuit inde conflata tertia natura, quæ dicitur humanitas, sicut & in omnibus alijs. In hac autem communi specie, & in hac natura tertia conflata fundabatur relatio filiationis, per quam referebatur ad matrem. Nam licet relatio competat ipsi supposito, quia natura non dicitur filius, sed suppositum; competit tamen ei, mediante natura. Vnde & à Magistro sent, & à Sanctis assignatur ratio congruitatis, quare Filius fuit incarnatus, & non Pater, nec Spiritus Sanctus, ut non esset discordantia, & alius esset Filius in Deitate, alius in humanitate: sed fuit Filius incarnatus, ut ille, qui erat ab æterno in Deitate Dei Filius, fieret in tempore, & humanitate hominis filius. Cum ergo in illo triduo non esset ibi humanitas, quia non erat ibi anima vnita carni, ex qua vnione resultat humanitas, non erat ibi filiatio in humanitate fundata, & per consequens non erat Christus simpliciter, & propriè loquendo, in illo triduo hominis filius.

RESP. AD ARGUMENTA.

Ad primum dicendum, quod Christus fuit filius Virginis propter carnem, quam assumpsit ex Virgine, sed caro illa, quam assumpsit fuit animata, & viua, non inanimata, & mortua: recedente ergo anima a corpore, & carne eius existente mortua, quia non erat Christus, propriè loquendo homo, non erat, propriè loquendo, hominis filius.

Ad secundum dicendum, quod licet relatio competat supposito, quia natura non dicitur filius, sed suppositum, competit tamen ei mediante natura: & quia in triduo non fuit natura humana in Christo, propriè loquendo: ideo neque fuit ibi relatio filiationis, quæ fundabatur in natura humana, quam accepit à matre.

Ad tertium dicendum, quod per synecochem, & communiter loquendo potest concedi Christum in triduo fuisse filium Virginis, non autem simpliciter, & propriè.

Relatio filiationis Christi vbi fundabatur.

In tantum Christus fuit filius Virginis in quantum ex Virgine habuit carnem animatam.

Relatio competit supposito, sed mediante natura.

Christus potest dici filius Virginis in triduo per synecochem, non simpliciter.

DISTINCTIONIS XXII.

Secunda Pars Principalis.



In ista parte secunda, supposito, quod ea, quæ dicuntur de Filio Dei, possint dici de filio hominis, ratione identitatis suppositi, ut dicit Magister,

dummodo non sit intellectuum repugnantia; quia Magister egit de consequentibus mortem Christi, videbimus tria spectantia ad Resurrectionem. Primum est, An resurrectio Christi dicatur, quid maius, quam mors eius. Secundum, An immortalitas resurgentium, quam omnes expectamus per Christum, sit eadem cum immortalitate innocentiae, quam habuit Adam. Tertium spectans ad Ascensionem Christi ad coelos.

DISTINCTIONIS XXII.

Secundæ Partis Principalis

QVÆSTIO PRIMA

De Christi Resurrectione.



In hac quæstione quæremus tria.

Primum. Vtrum Resurrectio Christi dicatur quid maius, quam mors eius.

Secundum. An post Resurrectionem Christus habuerit tale corpus, in quod posset cibus conuerti.

Tertium, Quorum fuerit illa vox, de qua prophetauit Isaias:

Quis est iste, qui venit de Edom, &c.

ARTICVLVS I.

Vtrum Resurrectio Christi dicatur quid maius, quàm mors eius. Conclusio est negativa.

Aegid. super Epist. D. Pauli ad Rom. cap. 8. lect. 27.



AD primum sic proceditur. Videtur, quòd Resurrectio Christi fuerit maior, quàm mors eiusdem; quia D. Paulus ad Rom. 8. ait: *Christus mortuus est, & resurrexit*: quæ verba exponens Glossa, ait: *Christum esse mortuum pro nobis, & quod maius est, resurrexisse*: ergo resurrectio est maior.

Præterea. Idem Paulus dicit: *Si Christus resurrexit, & nos resurgemus*: cum ergo resurrectio Christi sit causa resurrectionis nostræ: ergo maior fuit resurrectio, quàm mors eius.

Præterea. Mors est priuatio vitæ, resurrectio autem est vitæ nouæ acquisitio: ergo &c.

SED CONTRA. Per mortem Christi mundus fuit redemptus, non autem per resurrectionem: ergo &c.

RESOLVTIO.

Quantum ad ostensionem amoris, & ad meritum mors fuit maior resurrectione: quantum autem ad dignitatem, & miraculum maior fuit resurrectio.

RESPONDEO, quòd aliquid potest esse maius aliquo multipliciter: mors ergo fuit quid maius, quantum ad ostensionem dilectionis, quia maiorem charitatem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis: etiam fuit quid maius quantum ad meritum. Sed resurrectio fuit quid maius quantum ad dignitatem, & miraculum, quia homines naturaliter moriuntur; sed supra naturam est, vt resurgant.

A

RESP. AD ARGVM.

Ad primum dicendum, quòd Glossa loquitur ibi de resurrectione respectu dignitatis, & hac ratione conceditur, resurrectionem fuisse digniorem morte, mors enim fuit opprobriosa, & resurrectio gloriosa.

Resurrectio fuit dignior morte, sed mors fuit maior quantum ad meritum.

Ad secundum dicendum, quòd si resurrectio Christi fuit causa resurrectionis nostræ, mors Christi fuit causa redemptionis à peccato; & sic respectu diuersorum idem potest dici maius, & minus.

Idem respectu diuersorum potest dici maius, & minus.

Ad tertium respondetur, nos non loqui de morte, & resurrectione Christi, quantum ad terminos naturaliter consequentes, vel supernaturaliter, sed loquimur de bonis, quæ nobis attulerunt, vt dictum est supra in corpore articuli.

Respectu bonorum, quæ nobis attulerunt mors, & resurrectio Christi, vna dicitur altera maior, & minor, secundum diuersos respectus.

ARTICVLVS II.

Vtrum Christus post Resurrectionem habuerit tale corpus, in quod posset cibis conuerti. Conclusio est affirmatiua.

Aegid. in Defens. D. Tho. super p. p. n. 15. D. Tho. p. p. q. 51. art. 3.



DIVVS Thomas dicit, quòd quamuis post resurrectionem cibis non conuerteretur in corpus Christi, sed resolveretur in præiacentem materiam; tamen

D Christus habebat corpus talis naturæ, in quod posset cibis conuerti. Hac D. Thomas in p. p. q. 51. art. 3. in resp. ad 5. argumentum.

Et videtur, quòd hoc sit erroneum, quia, cum cibis non conuertatur in corpus comedentis, nisi propter restaurationem deperditi, vel propter augmentationem quantitatis alicuius, dicere, quòd in corpus Christi gloriosum potest conuerti cibis, hoc est dicere, vel quòd in eo esse potuit aliqua deperditio, quod est contra dotem impassibilitatis, vel quod in corpore Christi non fuit perfecta, & fixa, quan-

Cibus propter quid luminatur.

quantitas, cuius contrarium tenet fides. A
Hæc sunt verba aduersariorum doctrinæ
D. Thomæ.

IN CONTRARIUM est Diuus
Thomas vbi supra,

RESOLVTIO.

*Quia corpus Christi erat naturaliter sua
anima unitum post resurrectionem, ideo
in ipsum cibus potuisset conuerti, si oportu-
uisset, sicut in Sacramento Altaris pa-
nis conuertitur in corpus Christi.*

RESPONDEO dicendum secundum B
D. Thomam, quod cibus conuertitur
in corpus comedentis, alimento indig-
entis propter deperditi restorationem,
vel propter augmentationem; nec tamen
sequitur, quin possit conuerti in corpus
Christi, vel alicuius non indigentis tali-
bus, si placeret Deo: & ideo dicit D. Tho-
mas ibidem, quod Angelus, quia non
habet corpus sibi unitum naturaliter, in
quod posset cibus conuerti, ideo non fuit
vera comestio Angeli, sed figuratiua, C
quæ habetur in Thobia. Sed Christus post
resurrectionem habuit verum corpus, vt
dicit D. Thomas ibidem, naturaliter ani-
mæ suæ unitum, in quod posset per natu-
ram cibus conuerti, & conuerteretur, si
indigeret, vel oporteret, sicuti videmus,
quod panis in Sacramento Altaris con-
uertitur in corpus eius, & ideo post re-
surrectionem fuit vera comestio eius.

Comestio
Angeli figu-
ratiua; Chri-
sti autem
vera.

Sicut in Sa-
cramento Al-
taris panis
conuertitur
in corpus
Christi, ita
factum fuisse
post resur-
rectionem de
eibo sum-
pto a Chri-
sto, si oportu-
uisset.

ARTIC. III.

*Circa Ascensionem Christi ad Cælos,
quæritur, quorum sit illa vox, de
qua prophetauit Isaias c. 63. Quis
est iste, qui venit de Edom, &c.
quæ interrogatio facta fuit Christo
ascendente.*

Aegid. 2. sent. dist. 11. q. 2. dub. 6. litter.



D tertium Articulum de
Ascensione Christi ad Cæ-
los, quantum ad illam vo-
cem, de qua prophetauit
Isaias, &c. breuiter, & sine
argumentis sic præceditur.

RESOLVTIO.

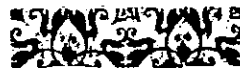
*Interrogatio apud Isaiam fuit Angelorum
ad Angelos quantum ad loquutionem; sicut
fuit autem Angelorum ad Christum,
quantum ad intentionem, sicut discipu-
lorum ad Magistrum.*

RESPONDEO dicendum, quod
aliud est quærere, quorum sit ista vox,
quantum ad loquutionem: & aliud, quo-
rum sit quantum ad loquutionis intentio-
nem. Nam quantum ad loquutionem fuit
illa vox Angelorum ad Angelos, sed
quantum ad loquutionis intentionem,
fuit illa vox Angelorum ad Christum.

Possimus autem ponere exemplum
de magistro, & de discipulis: Christus
enim ibi se habebat, vt Magister, & om-
nes Angeli vt discipuli: multoties enim
discipuli de aliquo admirantes, inter se
loquuntur de illo: & quia non audent
intentionem suam directe dirigere ad Ma-
gistrum, loquuntur inter se de aliqua re
alta, & admirabili ea intentione, vt Ma-
gister doceat, & illuminet eos de eo,
quod admirantur. Sic Angeli videntes,
& admirantes Ascensionem Christi in
tanta pulchritudine, quia ascendebat vt
formosus in stola sua: & cum tanta vir-
tute, quia gradiebatur in multitudine
virtutis suæ, non audent loquutionem
suam directe, & immediatè dirigere ad
Christum, loquebantur, & admiraban-
tur inter se; & hoc faciebant ea intentio-
ne, vt Christus de sua Ascensione, de
qua loquentes admirabantur, eos doce-
ret, & illuminaret.

Christus
propria vir-
tute ascen-
dit ad Cæ-
los.

Cum ergo quæritur, quorum erat illa
vox? Si quæretur de ipsa loquutione, di-
cimus, quod erat Angelorum ad
Angelos; si sit quæstio de lo-
quutionis intentione, mo-
do, quo dictum est,
erat Angelorum
ad Chri-
stum.



DISTINCTIONIS XXII.

Partis Secundæ Principalis

QVAESTIO SECUNDA

De immortalitate resurgentium.



CIRCA hanc questionem inquirimus duo.

Primum. Vtrum immortalitas resurgentium, quam omnes expectamus per Christum, sit eadem cum immortalitate innocentiae, quam habuit Adam.

Secundum. Vtrum si aliquis sit nutritus ex carnibus hominis, resurgent huiusmodi carnes in comestis, vel in comedentibus.

ARTICVLVS I.

Vtrum immortalitas resurgentium, quam omnes expectamus per Christum, sit eadem cum immortalitate innocentiae, quam habuit Adam. Conclusio est affirmatiua.

Aegid. 2. sent. dist. 19. q. 2. art. 4. D. Thom. 2. sent. dist. 19. q. 1. art. 5. D. Bonau. eadem dist. art. 2. q. 2. Ric. ibidem q. 6. Alex. de Ales. q. p. q. 3. ar. 2. dist. 19. q. 6.



AD primum sic proceditur. Videtur, quod immortalitas resurgentium, quam omnes expectamus per Christum, non sit eadem cum immortalitate innocentiae, quam habuit Adam, quia per dictum Augustini, recitatum à Magistro in 2. sent. dist. 19. *Alia est immortalitas carnis, quam in Adam accepimus, & alia, quam in resurrectione speramus per Christum: ergo, &c.*

A Præterea. Ab immortalitate, quã habuit, Adam transisset, si non peccasset, ad immortalitatem resurgentium; sed non transigitur ab eodem in idem, ergo alia est immortalitas innocentiae, quæ incepit in Adam, & alia resurgentium, ad quam, si non peccasset, fuisset sine morte translatus.

Præterea. Quæ sunt ex alio, & alio principio, sunt aliud, & aliud, sed immortalitas resurgentium, ad quam fuisset translatus Adam, & immortalitas innocentiae, in qua fuit constitutus, causabatur ex alio, & alio principio: ergo, &c. Assumptum autem per se patet, quia immortalitas innocentiae causabatur ex originali iustitia, sed immortalitas resurgentium causabitur ex gratia consumata, siue ex gloria.

Præterea. Vbi non est eadem impassibilitas, ibi non est eadem immortalitas, sed in Adam, & in resurgētibus per Christum non est eadem impassibilitas, quia Adam habebat aliquo modo corpus passibile, cum indigeret cibis, & fieret in eo vera deperditio ex consumptione humidi radicalis per calidum naturale: Resurgentes autem non habebunt aliquo modo corpus passibile; ergo, &c.

IN CONTRARIUM est, quia immortalitas in Adam videbatur sequi libertatem arbitrij, qua videbatur Adam pro suo libertatis arbitrio posse peccare, & non peccare, & peccando posse mori, non peccando non posse mori; sed cum idem sit liberum arbitrium in resurgētibus per Christum, & in Adam: ergo, &c.

Idem liberum arbitrium in resurgētibus, & in Adam.

D Præterea. Eadem potentia, quæ prius disposita ad rem aliquam habilitatur, postea necessitatur ad rem aliam; vt ignis calefaciendo habilitat rem vt fiat ignis, sed tantum potest augmentari illa calefactio, vt de necessitate fiat ignis. Sic & in proposito, in statu innocentiae fuit habilitata natura humana ad immortalitatem, quia poterat mori, & non mori; sed in statu resurgentium erit illa potentia, & illa natura necessitata, quia pro illo statu impossibile erit mori, vel necesse erit non mori. Sed cum non sit aliud, & aliud, sed vnum & idem, quod primo habilitatur, & postea necessitatur, non erit alia immortalitas hæc, & illa.

RE-

RESOLVTIO.

Quatenus immortalitas est perpetua coniunctio animæ ad corpus, utraque immortalitas est eadem, sed differunt quantum ad modum, causam, & esse perfectum, & imperfectum.

Differentiæ immortalitatis.

Prima quantum ad modum.

Secunda quantum ad causam.

Tertia quantum ad esse perfectum, & imperfectum.

Immortalitas cum gaudio est per gratiam consumatam; sine gaudio est per cessationem motus cœli.

RESPONDEO dicendum, quòd vna immortalitas differt ab alia quantum ad modum, quantum ad causam, & quantum ad esse perfectum, & imperfectum: vt immortalitas innocentie fuit per hunc modum, quia Adam poterat non mori, sed immortalitas resurgentium erit per alium modum, quia resurgentes non poterunt mori.

Secundò immortalitas hæc, & illa habent esse per aliam, & aliam causam; quia causa immortalitatis innocentie fuit originalis iustitia; causa immortalitatis resurgentium erit gratia consumata, siue gloria.

Tertiò differt secundum esse perfectum, & imperfectum, quia immortalitas innocentie erat imperfecta, erat enim posse non mori, cum qua stabat etiam posse mori; propter quod illa immortalitas habebat aliquo modo mortalitatem admixtam: quia licet esset immortalitas ex eo quod Adam poterat non mori, poterat etiam dici mortalitas ex eo quod poterat mori: & ex hoc erat immortalitas imperfecta. Vt sicut est aliquid imperfectè calidum, quia habet aliquid admixtum de frigido; sic tandiu est aliquid immortale imperfectè, quamdiu habet aliquid admixtum de mortalitate. Erat ergo illa immortalitas innocentie imperfecta propter admixtionem mortalitatis, sed immortalitas resurgentium erit perfecta propter expoliationem, & separationem ab omni mortalitate, quia resurgentes ita poterunt non mori, quòd nullo modo poterunt mori.

Aduertendum tamen, quòd hic accipitur immortalitas, non quocunque modo, sed vt habet esse cum gaudio; quia immortalitas resurgentium, vt extendit se ad omnes, habebit esse ex cessatione motus cœli; sed vt habet esse cum gaudio, vt in Beatis, sic erit per gratiam.

A consumatam, vel per habitum gloriæ. Tamen immortalitas ex quacunque causa, & quocunque modo esse habeat, est perpetua coniunctio animæ, & corporis; siue sit hoc cum gaudio, vt erit in Beatis, siue cum pœna, vt in damnatis, semper dicetur immortalitas perpetua coniunctio animæ, & corporis, ex quibus constituitur homo. Verùm, quia ex modo loquendi nostro, coniunctio animæ, & corporis cum pœna dicitur immortalitas, quia sic existentes magis vellent mori, quàm viuere, & quærent mortem, & non inuenient; ideo illa immortalitas mors vocari possit.

Quid sit immortalitas.

B

Qui ergo vellet ipsum gaudium Beatorum vocare immortalitatem, rectè diceret, quòd verè erit immortalitas ex coniunctione eius cum Deo, qui est vita ipsorum. Sicut pœnam damnatorum vocamus mortem propter separationem eorum à Deo, qui si fuissent boni, fuisset ipsorum vita, esse cum Deo. Vnde in Scriptura sacra pœna damnatorum, siue sit animarum separatarum, siue compositorum, appellatur mors secunda: vt mors primò sumpta (vt communiter loquuntur homines de morte) sit separatio animæ à corpore. Sed ex hoc primo modo loquendi sequitur secundus modus, vt dicatur mors separatio animæ à Deo. Loquendo ergo primo modo eadem fuit immortalitas innocentie cum immortalitate resurgentium, differens tripliciter, vt dictum est, quantum ad modum, quantum ad causam, & quantum ad perfectionem. Possimus etiam assignare quattam differentiam, quantum ad locum, quia illa immortalitas Adæ fuit in Paradiso corporali, immortalitas resurgentium erit in Paradiso spirituali, vt in ipso Deo. Et per hæc patient solutiones ad omnia argumenta prius habita.

Separatio animæ à Deo potest dici mors.

Deus est Paradisus resurgentium.



ARTICVLVS II.

*Utrum si aliquis sit nutritus ex carni-
bus hominis, resurgant huiusmodi
carnes in comestis, aut in comedenti-
bus. Conclusio est affirmatiua.*

Aegid. quodl. 5. q. 27.



SECUNDO quæritur
Utrum si aliquis sit nutri-
tus ex carnibus humanis
in quo resurgant huius-
modi carnes, in comestis,
aut in comedentibus. Et

videtur, quod non resurgant in comedente,
quia tunc non resurgeret comestus.

IN CONTRARIUM autem
arguitur, quod non resurgant huiusmodi
carnes in homine comesto, quia tunc non
resurgeret comedens.

RESOLVTIO.

*Hominis comesti carnes, facientes ad in-
tegritatem suæ naturæ, restituentur ei
à comedente, cui si deerunt aliqua car-
nes ad integritatem propriæ naturæ,
supplebuntur per diuinam potentiam.*

RESPONDEO dicendum, quod
hoc modo procedemus in hac quæstio-
ne, primo ostendemus, quid resurget in
resurgentibus; secundo declarabimus in
quo resurgent carnes comestæ, vtrum in
comedente, vel in comesto? Tertio, cum
non possint tales carnes resurgere in vtro-
que, ostendemus quomodo poterunt hoc
modo resurgere.

Propter primum sciendum, quod se-
cundum August. 22. de Ciuit. Dei c. 12.
vbi inquit de capillis, & de vnguibus,
Utrum redeat totum quod consumm est?
Respondet, quod horrenda esset talis de-
formitas: vnde ait, quod illud redibit de
vngulis, & capillis, vbi decus erit, & quod
corporis natura requirit.

Illud ergo resurget in resurgentibus,
quod requirit naturam corporum, & quod
faciet ad eorum decorem: hoc ergo mo-

An capilli,
& vngues
absente re-
deat in re-
surrectione

Ado capillus de capite non peribit, secun-
dum quod requirit natura, & decor cor-
poris. Sic etiam de macie, & pinguedine
dicendum est. Vt quia nunc aliquis est
pinguis, & postea efficitur macilentus, &
iterum ad pinguedinem redit, si tota ta-
lis pinguedo rediret in resurrectione, non
esset formosum corpus: si ergo aliquid est
in corpore, quod non pertineat ad natu-
ram, vel decorem corporis, non resurget
in corpore; quare si nutritus ex carnibus
humanis, quantum ad illud, quod non
resurrexisset in corpore comesto, si perti-
neret ad naturam, vel ad decorem corpo-
ris comedentis, resurgeret in huiusmodi
corpore. Si autem nec ad naturam, nec ad
decorem corporis comesti, vel comedenti-
tis tale quid pertineat, non oportebit,
quod in aliquo eorum resurgat.

Quomodo
in. colliga-
tur illud,
ex: illos de
capite non
peribit.

Quid dema-
cie, & pin-
guedine.

Solum re-
surgit quod
pertinet
ad naturam
& decorem
resurgenti.

Viso quid resurget in resurgentibus
corporibus, & maxime in beatis, nunc illud,
quod pertinebit ad naturam, & ad de-
corem eorum, ex hoc declaratur quoque
quod si carnes illæ comestæ fuerunt de
veritate naturæ vnius, & non alterius,
resurgent in illo, de cuius veritate naturæ
fuerunt. si verò in neutro fuerunt de veri-
tate naturæ humanæ, in neutro resurgent.

Volumus nunc declarare, dato quod in
vtroque fuissent de veritate naturæ, in
quo resurgent? Quam quæst. determinat
August. 22. de Ciuit. Dei cap. 20. dicens,
quod reddetur caro illa homini, in quo
tunc caro humana incepit: & subdit, quod
ab illo quippe altero, tanquam mutuo
sumpta deputanda est, quæ sicut alienum
ei reddenda est, vnde sumpta est. Igitur, si
in vtroque fuit caro humana, id est, si in
vtroque fuit de veritate humanæ naturæ,
non redibit ad comedentem, siue ad ex-
poliantem, sed ad comestum, vel ad expo-
liatum, vt ille, scilicet comedens, tan-
quam alienum reddat à quo accepit.

Dubitatio.

Solutio.

His itaque prælibatis, restat soluere dif-
ficultatem tertiam, videlicet, quod si hu-
iusmodi caro fuit de veritate humanæ na-
turæ in vtroque, & non resurgit in vtro-
que, quomodo resurget vterque? Quam
difficultatem soluit idem August. eodem
lib. & cap. dicens, quod si omnibus modis
periisset aliqua materies, & in nullis na-
turæ latebris remansisset, vnde vellet, re-
pararet eam omnipotens. Resurget ergo
in

Dubitatio.

Solutio.

in comedente non caro illa, quæ fuit de veritate humanæ naturæ in comesto, sed aliundè, vnde volens omnipotens, carnem huiusmodi reparabit. Potest enim Deus hanc rem in illam rem conuertere; & quod omninò annihilatum est restaurare: propter quod nulla remanet quæstio, quomodò possit talem supplere defectum.

Deus potest
quod est an
nihilatum
restaurare.

DISTINCTIO XXIII.



*V*M verò supra habitum sit, &c. Completo tractatu principali huius tertij libri, in quo Magister determinauit quæ dicenda erant de duplici Christi natura, diuina scilicet, & humana, & de præcipuis mysterijs redemptionis nostræ, videlicet de incarnatione, natiuitate, passione, morte, resurrectione, & ascensione ad Cœlos, quibus nos efficienter, & quasi instrumentaliter redemit, in hac dist. 23. aggreditur tractatum de perfectionibus Christi formalibus, & virtutibus, quibus formaliter, & meritoriè nobis salutem impertiuit. Et incipit tractatū de virtutibus Theologicis, quæ sunt, fides, spes, & charitas. Diuiditur autem præsens distinctio in duas partes principales, in quarum prima quærit, An in Christo fuerit fides, in secunda agit de fide secundum se. Prima incipit, ibi: *Vtrum fidem, & spem, sicut & charitatem, &c.* Secunda diuiditur in tres partes, quia Primò definit quid sit fides. Secundò ostendit, quot modis fides dicatur. Tertio quid sit credere in Deum, Deo, & Deum. Prima incipit, ibi: *Fides est virtus &c.* Secunda ibi: *Accipiatur autem fides tribus modis, &c.* Tertia subdividitur in quatuor partes, in quarum prima ostendit, quòd fides formata est in illis, qui credunt in Deum, quia credendo, in eum vadunt per bona opera, in alijs malis Christianis est fides informis. In secunda inquit, an illa informis qualitas mentis, quæ in malo Christiano est, fiat virtus, cum sit bonus, & ostendit, quòd sic.

A In tertia docet vnam esse fidem. In quarta demonstrat fidem esse de his, quæ non videntur propriè. Prima ibi: *Aliud est enim credere in Deum, &c.* Secunda ibi: *Si verò quæritur, &c.* Tertia ibi: *Cumque diuersis modis dicatur fides, &c.* Quarta pars diuiditur in duas partes. In prima facit, quod dictum est, & definit fidem, secundum Apostolum. In secunda comparat fidem ad spem. Prima ibi: *Fides est substantia rerum sperandarum, &c.* Secunda ibi: *Si verò quæritur, an hac descriptio spei conueniat, &c.* Et sic terminatur sententia præsentis distinctionis.

DISTINCTIONIS XXIII.

Prima Pars Principalis.



VIA supra ostendit Magister, Christum fuisse plenū gratia, &c. consequenter inquit, an in Christo fuerit fides, spes, & charitas. Et quia in hac prima parte quærit de fide, an fuerit in Christo, ideo nos super hac prima parte duo videbimus.

Primum. An fides in Christo fuerit.

Secundum. An fuerit in primis parentibus in statu innocentie respectu Christi Redemptoris.

QVÆSTIO PRIMA.

Quæ habet Articulum vnicum.

D *Vtrum Christus habuerit fidem ad dirigendam suam intentionem, sicut ceteri fideles. Conclusio est negatiua.*

Aegid. 2. sent d. 41. q. 1. a. 1. D. Tho. 2. sent dist. 41. q. 1. ar. 1. D. Bonau. ead. dist. & Dur. similiter q. 1.



D hunc Articulum sic proceditur. Videtur, quòd fides non dirigat vniuersaliter intentionem in ipsis fidelibus: quia mensura, cuius erit dirigere mensuratum, debet esse homogenea mensura-

to:

to : sed virtutes sunt multæ , & variæ : fides ergo non potest dirigere intentionem vniuscuiusque virtutis .

Præterea . Rationis est dirigere intentionem : nam illa est recta intentio , quæ à recta ratione dirigitur : directio ergo intentionis non pertinebit ad fidem , sed ad rationem .

Præterea . Prudentia dicitur auriga virtutum : sed ad aurigam pertinet dirigere totum currum : ad prudentiam ergo spectabit dirigere totum currum virtutum , & omnem intentionem virtutum : non ergo spectabit hoc ad fidem .

Præterea . Illud est rectum , quod est conforme legi : sed ad iustitiam spectat se conformare legi : ideo dicitur in 5. Ethic. quòd ad iustum legalem spectat agere opera omnium virtutum . Talis ergo directio , & talis conformatio non spectabit ad fidem .

Præterea . Christus non habuit fidem : quia non habuit cognitionem enigmati- cam : si ergo sine fide non potest esse intentio recta : ergo Christus non habuit intentionem rectam , quod est inconueniens dicere .

Præterea . Virtus inclinatur in modum nature : ergo quælibet virtus est directiua sui actus : quia nature est directe tendere in finem : ergo hoc , scilicet dirigere intentionem non spectat ad fidem , sed ad quamlibet virtutem .

IN CONTRARIUM est , quia illius est dirigere in finem , cuius est ostendere viam , per quam itur in finem , & cuius est ostendere ipsum finem , sed hoc est ipsius fidei , cum fides dicatur substantia , & fundamentum , & inchoatio rerum sperandarum . Ipsæ enim res sperandæ , in quas tendimus , tanquam in finem inchoantur in fide , & fundantur in fide , & per fidem dirigimur in eas .

Præterea . A primo est rectitudo in omnibus alijs : sed fides est prima virtus : quia primò intrat campum propugnatura fides : ergo fidei est dirigere omnes alias virtutes , & intentionem omnium aliarum virtutum .

RESOLVTIO.

Licet fides nos dirigat in finem , vel in ea ,
Aegid. super iij. Sent.

quæ ultimò sperare debemus : tamen Christus non indignuit fide , quia per amplius , & perfectius cognoscebat omnia , quæ alij per fidem cognoscunt .

RESPONDEO dicendum , quòd cum dirigere sit idem , quod in finem tendere : si scire volumus , cuius est intentionem dirigere , & cuius est dirigere nos in finem : primò oportet nos distinguere de ipso fine , quia finis potest sumi multis modis . Secundò oportet nos distinguere de ipsa directione , quia multis modis potest sumi directio . Tertio ex his duobus poterimus respondere ad questionem propositam , quomodo ad fidem spectat dirigere intentionem .

Propter primum sciendum , quòd finis humanus potest sumi dupliciter , vel secundum naturam , vt dicatur ille finis humanus , ad quem potest homo pertingere per naturam , secundum quem modum de fine , & felicitate humana loquuti sunt Philosophi . Vel potest sumi finis humanus supra naturam , vt ille dicatur finis noster , ad quem non possumus pertingere per naturam secundum se , sed vt est perfecta per gratiam ; & hoc modo finis noster est ipse Deus , iuxta illud Augustini circa principium Confessionum : *Ad te nos fecisti Domine , & inquietum est cor nostrum , donec quiescat in te .* quo quidem modo de fine loquitur sacra Scriptura , & loquuntur Theologi , secundum quem modum in visione Dei , vt includit Dei dilectionem consistit vita æterna , & felicitas nostra . Quia dato per impossibile , quòd videremus Deum , & non diligeremus ipsum , non essemus felices , sed potius infelices . Ideo vulgariter dicitur , quando quis videat aliquem non dilectum , vel non placentem , sed displicentem , quòd ipse odit oculos suos , quando videt eum . Ergo secundum quòd multipliciter accipitur finis , multipliciter loquendum est de directione . Si ergo loquamur de fine , vel de felicitate nostra , prout de ea loquuti sunt Philosophi , dicemus , quòd finis , & felicitas nostra , vt patet in 1. & 10. Ethicorum : *Est operatio animæ secundum virtutem perfectam* : nam in optimo , vel in operatione optimæ virtutis , poni debet felicitas nostra .

Dirigere quid .

Finis humanus dupliciter sumitur .

Finis supernaturalis non possumus attingere per naturam secundum se , sed vt est perfecta per gratiam .

Felicitas nostra in quo consistat .

Arist. 1. & 10. Ethic.

Felicitas Politica.

Duogenera
virtutum.

Felicitas
contempla
tiua.

Est magna
prudenciam
extrahere
serpentē de
foramine
cum manu
aliena.

Arist. 1. Me
taph. c. 1.

Glossa ad
Hebr. c. 1.

nostra. Et quia duo sunt genera virtutum, iuxta illud in princ. 2. Ethic. cap. 1. duplici quidem virtute existente, hac quidem intellectuali, hac autem consuetudinali, idest morali: ideo oportuit Philosophos ponere duo genera felicitatum, videlicet felicitatem Politicam, quæ est actus optimæ virtutis moralis, idest prudentiæ: & felicitatem contemplatiuam, quæ est actus optimæ virtutis intellectualis, idest Sapientiæ, siue Metaphysicæ. dixerunt ergo Philosophi illum esse felicem politicè, qui sciebat regere se, & alios, secundum prudentiam. Et illum esse felicem contemplatiuè, qui sciebat optimè speculari secundum Sapienciam, idest Metaphysicam. Et adeo erat hoc commune apud Philosophos, vt etiam Poetæ hanc duplicem felicitatem describerent, quia quantum ad felicitatem Politicam dicit Poeta:

*Felix, quem faciunt aliena pericula
cautum:*

quia hoc est magnæ prudentiæ, extrahere serpentem de foramine cum manu aliena: & scire euitare pericula propria per pericula aliena, sed quantum ad felicitatem contemplatiuam dictum est per Poetam:

*Felix, qui potuit rerum cognoscere
causas,*

quod maximè potest sciens speculari secundum Metaphysicam, quæ per antonomasiam inter scientias humanas vocata est sapientia, vt patet ex 1. Metaphysic. cap. 1. Et quia scientiæ Metaphysicæ considerant causas rerum, secundum modum humanum, ideo sumus felices contemplatiue, sciendo Metaphysicam, quia per eam possumus rerum cognoscere causas.

Ad talia ergo non dirigimur per fidem, sed per rationem, vel per intellectum, vt est habitus principiorum, per quæ habemus aditum ad ea, quæ possumus cognoscere per naturam: ideo in Glossa ad Hebræos 1. dicitur: *Deus inseminauit omni animæ initia intellectus, & sapientiæ.* Sic ergo dicendum est de fine, vel de felicitate, vel de inrentione in finem, vel in felicitatem, prout de ea loquuti sunt Philosophi: sed de intentione in finem, vel in felicitatem, prout de ea loquitur

A Scriptura sacra, & loquuntur Theologi, oportet aliter pertractare. Nam cum vltimus finis humanus sit ipse Deus, non vt sumus apti nati consequi ipsum per naturam, sed per gratiam, quæ non ex meritis, sed ex infusione, & supra naturam habet esse in nobis, oportet, vt illud, quod dirigit nos in Deum sic sumptum, vt est nostra felicitas vltima, & vt dicitur finis vltimus, sit aliquid supra naturam ex infusione, & huiusmodi est ipsa fides.

B Dicemus ergo, quòd rationis est dirigere nos in finem nostrum, sed cum ratio dicat ipsam nudam potentiam, quia à potentia nuda non potest exire actus perfectus, oportet, quòd ratio, vel intellectus, non vt est nuda potentia, sed vt est perfectus per habitum, dirigat nos in finem.

C Iuxta ergo triplicem habitum ipsa ratio, vel intellectus tripliciter dirigit nos in finem. Nam vt ratio est perfecta per prudentiam, dirigit nos in finem, qui est felicitas politica, secundum quam aliquis est aptus ad regendum se, & alios: & ad regendum Villas, Castra, Ciuitates, & Regnum. Sed prout ratio est perfecta per Metaphysicam, dirigit nos in finem, qui est felicitas contemplatiua: de hac autem duplici felicitate loquuti sunt Philosophi, secundum quos felicitas politica est operatio animæ, vel operatio rationis perfectæ per prudentiam: sed felicitas contemplatiua est operatio animæ, vel operatio rationis perfectæ per Metaphysicam, secundum quam nobis conuenit modo humano, & naturali rerum cognoscere causas: quia ad Metaphysicam pertinet considerare de ente in eo, quod ens, & considerare causas causarum. Sed præter has duas felicitates, de quibus loquuti sunt Philosophi, est dare tertiam felicitatem, de qua loquitur Scriptura sacra, & loquuntur Theologi.

D Et ista felicitas est operatio animæ, vel operatio rationis, vt est perfecta per fidem in via: non per fidem nudam, sed per fidem, vt est coniuncta charitati: vel per fidem, prout fides per dilectionem operatur. Hoc enim modo sumus felices in via, prout sumus perfecti per fidem, prout fides per dilectionem operatur.

Ratio dicit
nudam po-
tentiam in-
tellectiuam

Tripliciter
dirigimur
in finem.

Felicitas
de qua
Theologi
loquuntur.

tur. Sed in patria erimus felices per apertam visionem, quæ succedet fidei, prout illi apertæ visioni erit coniuncta perfecta fructio charitatis, ut semper in dilectione perfectior sit felicitas, quam in cognitione, vel visione. Et quia fides dirigit nos in his, quæ pertinent ad finem ultimum, & ultimam felicitatem; ideo bene dictum est, quod fides dirigit nostram intentionem, loquendo de intentione, prout tendimus in finem ultimum, & supernaturalem.

Felicitas perfectior in dilectione, quam in visione.

Viso, quomodo multipliciter oportet distinguere de fine humano, volumus distinguere de ipsa directione, ut ex his duobus plene appareat tertium, in quo est solutio quæstionis, quomodo fides dirigit intentionem.

Tripliciter dirigimur in finem.

Dicemus ergo, quod cum intentio semper sit de fine, quia hoc est intendere, quasi in finem tendere, vel in finem ire, & moveri, oportet, quod tripliciter dicatur aliquid dirigere nostram intentionem, vel dirigere nos in finem. Nam primò dicitur dirigere nos in finem illud, quod finem ostendit: quia non possumus dirigi in finem, nisi finis à nobis cognoscatur, vel nisi finis nobis ostendatur eodem modo, quo potest melius ostendi.

Quomodo fides, lex divina, & charitas dirigunt nos in finem.

Secundò dicitur, nos dirigere in finem, illud, quod in finem inclinatur; quæ si volumus applicare ad felicitatem, de qua loquitur Scriptura sacra, & de qua principaliter est nostra loquutio; dicemus, quod fides dirigit nostram intentionem, & dirigit nos in finem; & lex divina, & charitas dirigit nos in finem: aliter tamen, & aliter, quia lex dirigit nos in finem, præcipiendo nobis actus, per quos in finem tendimus, & movemur, siue sint illi actus affirmatiui, ut Honora Patrem tuum: siue negatiui, ut non occides, non furaberis. Sed charitas dirigit nos in finem, inclinando nos in huiusmodi finem; ideo August. 13. Confess. charitatem, vel amorem assimilatur ponderi, quia sicut pondus inclinatur rem grauem, ut tendat in suum terminum, & in suum finem, sic amor inclinatur amantem, ut tendat in suum amatum, tanquam in suum terminum, & finem: ideo Augustinus in d. lib. ait: *Pondus meum, Amor meus, eo feror quocumque feror.*

D. P. Aug. 13. Confess.

Aegid. super iij. Sent.

Quod si volumus adaptare ad felicitatem politicam, & contemplatiuam, de quibus loquuti sunt Philosophi, dicemus quod nostram intentionem, vel in nostrum finem dirigit nos prudentia, lex humana, & virtutes morales acquisitæ: sed prudentia nos dirigit finem cognoscendo, vel finem cognitum nobis ostendendo, vel finem illum eliciendo, quia felicitas politica est operatio anime secundum prudentiam. Sed lex humana dirigit nos in talem finem, præcipiendo actus, per quos itur in huiusmodi finem, quia præcipit omnia opera virtutum, per quæ itur in talem finem: sed virtutes morales acquisitæ dirigit nos in talem finem, inclinando nos in huiusmodi finem, quia omnis virtus moralis est quidam amor boni, inclinans nos, quasi per modum naturæ in bonum finem.

Quid sit virtus moralis

Tertio si volumus hoc adaptare ad felicitatem contemplatiuam, dicemus, quod ipsa sapientia humana, vel ipsa Metaphysica dirigit nos in felicitatem contemplatiuam, ut est finis noster, ipsum finem cognoscendo, vel ipsum finem eliciendo, quia finis scientiæ speculatiuæ est cognitio sui subiecti. Ipsa ergo cognitio entis secundum Metaphysicū est felicitas contemplatiua, de qua loquuti sunt Philosophi. Sed si volumus assignare id, quod dirigit nos in felicitatem cōtemplatiuam, præcipiendo actus, per quos dirigimur in eam, vel qui dirigit nos, inclinando nos ad eam, poterimus illa eadem assignare, quæ assignauimus in felicitate politica. Nam lex humana præcipit actus, per quos nullus indebitè molestatur ab aliquo, quo facto possumus liberius vacare contemplationi, & scientiæ. Sic & virtutes morales nos dirigit, inclinando nos in scientiam, & contemplationem. Et quia virtutes morales retrahunt nos ab illicitis, & reddunt naturam nostram magis expeditam, quo facto, quia omnes homines natura scire desiderant, ut dicitur in principio Metaphys. cum quibus, nisi impediatur per ea, quæ sunt contra naturam, vel præter naturam, inclinatur in id, quod est secundum naturam: consequens est, quod sic expediti, naturaliter inclinabimur in his, quæ sunt scientiæ: propter quod Comment. in fine 7. Phys.

Auer. in com. sup. 7. Phys. in 8.

C c c 2 facit

facit quoddam adiunctum, vel quendam breuem tractatum, in quo virtutes morales ordinat ad scientiam, & ad felicitatem contemplatiuam.

Ex his ergo omnibus patere potest, quomodo fides dirigit nostram intentionem, & dirigit nos in finem, & in felicitatem vltimam, vel dirigit nos in ea, quæ vltimò sperare debemus: ideo dicitur ad Hebr. 11. Fides est substantia, idest substantamentum, & fundamentum, & quædam inchoatio rerum sperandarum, idest vitæ æternæ, & fruitionis æternæ, quam tauquam finem vltimum, & supernaturalem sperare debemus.

Heb. 11.

RESP. AD ARGUMENTA.

Fides dirigit intentiones omnium virtutum, vt directiuum commune, nō propriū

Ad primum dicendum, quòd diuersorum secundum speciem non potest esse idem directiuum proprium: sed potest esse idem directiuum commune, & generale: & hoc modo fides dirigit intentiones omnium virtutum, ostendendo illum finem vltimum communem, & generalem, in quem omnes virtutes debent tendere, & ad quem omnes virtutes debent ordinari, quòd si aliter fiant, mentirentur se esse virtutes.

Ratione, si rigere intel ligi potest dupliciter: vel secūda se, vel vt perfecta per habitū. primo nō dōnegatur: se cundo cō deditur.

Ad secundum dicendum, quòd ratio perfectè nō dirigit nostram intentionem, nisi vt est perfecta per aliquem habitum. Sicut ergo ratio dirigit nostram intentionem in finem, quæ est felicitas politica, vt est perfecta per prudentiam: & sicut dirigit nos in finem, qui est felicitas contemplatiua, de qua loquuti sunt Philosophi, vt est perfecta per sapientiam, siue per Metaphysicam; sic tertio dirigit nos in finem, qui est felicitas supernaturalis, & vltima, ipsa eadem ratio, prout est perfecta per fidem: eo modo, quo est per habita declaratum.

Ad tertium dicendum, quòd prudentia est auriga omnium virtutum, prout virtutes ordinantur ad finem naturalem: sed cum prudentia (vt hic de ea loquimur) sit acquisita ex nostris actibus naturalibus, non est sufficiens ad dirigendum nos in ea, quæ sunt supra naturam: ideo fit per habitum fidei, modo quo dictum est.

Ad quartum dicendum, quòd, vt patet per habita, aliter dirigit nostram inten-

tionem, vel nos in finem fides, & aliter lex, siue accipiatur lex pro lege humana, prout est naturalis, iuxta illud ad Rom. 2. Gētes, quæ legem non habent naturaliter ea, quæ legis sunt faciunt; siue pro lege diuina, quæ est per reuelationem, & inspirationem, & est supernaturalis: nam, fides dirigit nostram intentionem in finem, in quem tendimus, ostendendo: sed lex humana, vel diuina facit hos actus, per quos in finem intendimus, præcipiendo.

Ad quintum dicendum, quòd fides duo dicit: nam dicit cognitionem, & dicit eam enigmaticam; sed fides dirigit intentionem quantum ad id, quod est ibi cognitionis, quod perfectius, & per amplius fuit in Christo, non quantum ad id, quod est ibi enigmatis, & obscuritatis, quod negatur à Christo.

Christus habuit cognitionē, nō per fidem, sed per aliquid amplius, & perfectius fide. hoc est per lumen gloriæ, vt comprehendat for.

Ad sextum dicendum, quod, vt patet per habita, aliter dirigit nos virtus, siue accipiatur pro charitate, siue pro virtutibus alijs: & aliter fides: Quia fides nos dirigit finem nobis ostendendo, sed virtutes nos dirigunt ad actus, per quos in finem tendimus inclinando: & ideo in huiusmodi actus inclinamur per charitatem, & per virtutes morales, vel inclinamur per iustitiam, accipiendo iustitiam generaliter, pro iustitia legalis, quæ agit actus omnium virtutum, quia lex præcipit opera omnium virtutum.

Aliter nos dirigit in finem fides: & aliter alia virtutes

DISTINCTIONIS XXIII.

Primæ Partis

QVAESTIO SECUNDA.



SUPER quæstione secunda duo inquiremus.

Primum. Vtrum primus pater habuerit fidem Christi Redemptoris in

statu innocentie.

Secundum. Vtrum Iudei possint credere, & conuerti ad Christum.

A R-

ARTICVLVS I.

Vtrum primus parens habuerit fidem Christi Redemptoris in statu innocentia. Conclusio est affirmatiua.

Aegid. 2. sent. d. 23. q. 2. art. 3. D. Thom. 2. 2. q. 5. art. 1. & de veritate q. 18 art. 3. Rich. in 2. sent. d. 2 q. 6. Suar. ad 3. p. q. 1. art. 3. Med. Caiet. ibid. Cabrera ad 3. p. q. 1. art. 3. disp. vnica. §. 15. Aluar. de auxili. lib. 5. disp. 40. Asturicens. in relect. q. 6.



AD primum sic proceditur. Videtur, quod primus parens non habuerit fidem Christi Redemptoris in statu innocentia: quia Adam non fuit praescius sui casus, in quem erat ordinata redemptio: ergo non habuit fidem de Christo Redemptore.

Præterea. Fidei cognitio est enigmatica; sed Adam pro illo statu non habuit cognitionem de Deo ænigmaticam, idest obscuram: ergo neque habuit fidem de Deo.

Præterea. Hugo de sacram. lib. 1. par. 6. cap. 14. ait: *Cognouit ergo Adam Creatorem suum, non ea cognitione, quæ foris in auditu percipitur, sed ea potius, quæ intus per inspirationem ministratur.* Cum ergo *fides sit ex auditu.* Rom. 10. videtur, quod Adam cognoscens Deum non ex auditu, non habuerit fidem.

IN CONTRARIUM est Apost. ad Hebr. 11. *Sine fide impossibile est placere Deo.* sed Adam pro illo statu placebat Deo: ergo habebat fidem.

Præterea. Apost. eodem cap. ait: *Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & quod inquirentibus se, remunerator sit:* sed Adam pro illo statu potissimè accessit ad Deum: ergo habuit fidem.

RESOLVTIO.

Adam in statu innocentia habuit fidem de Deo Creatore, & de Deo Redemptore, sed non sub hac ratione, qua noster Redemptor.

Aegid. super iij. Sent.

A RESPONDEO dicendum, quod semper fides est ex auditu: Nam cum fides sit de his, quæ sunt super rationem, & illa non possint sciri, nisi ex auditu: oportet, vt semper fides sit ex auditu.

Sed cum videamus in statu præsentis miseriae triplicem auditum: vnum, quem habent Prophetæ: alium, quem habent Doctores: tertium, quem habent simplices: cogimur per ea, quæ videmus, secundum omnem huiusmodi auditum, posse esse fidem. Prophetæ ergo habent fidem per inspirationem, & per ea, quæ audiunt à Deo in seipsis, iuxta illud Psal.

B 84. *Audiam quid loquatur in me Deus.* Doctores autem habent fidem per ea, quæ audiunt à Prophetis, vel per ea, quæ loquuntur scripta ab eis: nam idem est legere scripta ab aliquo, & audire illa ab eo: propter hoc enim fiunt libri, vt qui non possunt aliquid audire ab ore nostro proferente, legant nostro calamo scribente. Prophetæ ergo habuerunt fidem à Deo inspiratam, vel habuerunt à Deo auditam. Doctores autem credentes illis, quibus loquutus est Deus, habuerunt fidem à Deo inspiratam, vel pronunciatam. huic veritati firmiter adhærentes habent fidem à talibus prolatam. Ideo ex testimonio Scripturæ sacrae, quam scripserunt Spiritu Dei inspirati sancti Dei homines. 2. Pet. cap. 1. Doctores accipiunt argumenta articulorum fidei, & eorum, quæ debent credere. Scriptores ergo sacri Canonis habuerunt fidem ex auditu Dei. Doctores habuerunt fidem ex prolatione, & auditu scribentium Scripturam sacram. Simples verò homines habent fidem ex his, quæ audiunt à Doctoribus, vel ex his, qui referunt dicta Doctorum.

Adam ergo in illa excellentia constitutus fidem habuit, non ab his, quæ audiebat ab homine, sed ex his, quæ audiebat à Deo. Nam sicut Deus à sui primordio impressit Adæ scientiam eorum, quæ eum competebat scire naturaliter, vt dicit Magister in littera, quam scientiam Philosophi etiam, non ex infusione, sed ex exercitio habuerunt; sic ipse Adam per reuelationem, & per inspirationem, habuit à Deo cognitionem eorum, quæ pertinent ad fidem, & quæ competebat eum scire supernaturaliter. Ex auditu er-

Triplex auditus in via

Fides Prophetarum, Doctorum, & simplicium quomodo ex auditu.

Psal. 84.

1. Pet. c. 1.

Adā in statu innocentia quomodo habuit fidem ex auditu.

go habuit fidem, non ex auditu exteriori, sed interiori,

Possumus autem, si volumus, aliqua argumenta adducere, probantia Adamum in statu innocentiae fidem habuisse, ut sit primum argumentum ex actu fidei: secundum ex fine fidei: tertium ex eo unde generatur fides.

Fidei actus

Primum sic patet. Nam actus fidei est credere primae veritati non visae: quia fides, secundum August. est credere quod non vides. Cum ergo Adam pro illo statu non videret Deum, vel ipsam diuinam essentiam, & haberet inspirationes à Deo de his, quae debebat credere, quia secundum Magist. in 2. sent. dist. 24. *Adam habuit cognitionem Dei, non sicut Deus absens quaeritur, sed quadam interiori inspiratione, qua Dei praesentiam contemplantur*: non ergo loquitur ibi Magister de cognitione Dei, quae potest haberi naturaliter, quia hanc cognitionem habuit Adam à sui formatione; loquitur ergo de cognitione, quam habuit Adam per aspirationem, idest per inspirationem, & reuelationem. Cum ergo talia sint de supernaturalibus, & de his, quae sunt credenda, concludere possumus, quod Adam fidem habuerit, accipiendo articulum ex ipso actu fidei, qui est credere primae veritati non visae, de his, quae sunt supra rationem: Hoc autem fuit in Adam, ideo possumus concludere ipsum habuisse fidem.

Mag. sent. lib. 2. d. 24.

Quomodo Ada Deum cognouit in statu iuuentutis.

Fidei perfecta definitio, & explicatio.

Hebr. e. 11.

Secunda ratio ad hoc idem sumi potest ex fine ipsius fidei. Fides enim est inchoatio illius aeternae vitae: ideo dicitur ad Heb. 11. *Fides est substantia rerum sperandarum, argumentum non apparentium*. Describitur enim in praefatis verbis fides, quantum ad tria: quantum ad habitum, cum dicitur, quod est *substantia*: quantum ad obiectum, cum dicitur, *rerum sperandarum*; & quantum ad actum, cum subinfertur, *argumentum non apparentium*.

Substantia enim stat ibi pro substare, vel sustentare: sicut habitus substare rebus sperandis, & sustentat eas, quia propter habitum fidei speramus remunerationem recipere: ideo Apost. in eodem cap. ait: *Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & remunerator est inqui-*

rentibus se. Fides ergo est fundamentum, & sustentamentum rerum sperandarum: ergo substantia stat ibi pro ipso habitu fidei, quia sicut substantia substare, & sustentat ea, quae nobis speramus adueniri à Deo, ideo in oratione Dominica dicimus *Adueniat*, idest, ad nos veniat regnum tuum.

Rerum sperandarum stat ibi tanquam obiectum: nam sicut habitus tendit in obiectum, sic per fidem tendimus in res sperandas. Verum, quia fides est virtus Theologica, & virtutes Theologicae idem habent pro obiecto, & fine, est res speranda, quae est obiectum fidei, & finis fidei. Nam res nobis speranda est Deus, quia non seruimus Deo principaliter, nisi propter seipsum: in ipsum enim credimus, & in ipsum credendo, ipsum speramus, iuxta illud, quod dixit Deus Abraham. Gen. 14. *Ego merces tua magna nimis*.

Fidei obiectum.

Argumentum non apparentium stat ibi pro actu fidei: nam sicut per argumentum assentit quis alicui veritati, & ex hoc asserit veritatem illam: sic per fidem assentimus veritati primae, & asserimus eam. Ergo argumentum potest ibi stare pro assentire, vel pro ipso asserere, quod est actus fidei. Quod verò ibi additur, non apparentium, additum est ad specificandum actum fidei, quia non quodlibet assentire est actus fidei, sed assentire rebus non apparentibus, & non visis spectat ad actum fidei: propter quod alia translatio, ut Glossa tangit, ubi nos habemus *argumentum, habet conuictio*, quia per fidem conuincimur, ut assentiamus primae veritati non visae, vel non apparenti; & quia sic assentire est actus fidei; ideo in definitione praefata, argumentum non apparentium potest dicere actum fidei.

Gen. c. 14.

Fidei actus

Non quodlibet assentire est actus fidei; sed assentire rebus non apparentibus.

Reuertamur ergo ad propositum, & dicamus, quod cum res sperandae, & illa gloria, quam speramus, sint finis fidei, & obiectum, & si non sub hac ratione; tamen secundum rem Deus ipse est, quem credimus per fidem, & erit gloria nostra, & merces nostra.

Cum ergo Adam inchoauerit tantum felicitatem vitae, per quam poterat non mori, & si steterisset, translatus fuisset ad ampliores felicitatem, per quam non potuisset mori, ut potest patere per August.

Quid si Adā ite... in innocētia.

gust. 14. lib. de Ciuit. Dei: Cogimur ergo dicere, quòd ipse habuit quandam inchoationem illius felicitatis perfectæ, cum hoc non possit esse sine fide, quia sine fide impossibile est placere Deo: ideo ex ipsa felicitate perfecta, quæ est finis fidei, possumus concludere, Adam habuisse fidem.

Ex quibus fides generatur.

Tertia ratio ad hoc idem sumi potest ex his, ex quibus generatur fides. Possumus enim dicere, quòd principium fidei de necessitate fuit per inspirationem: ideo Apost. cum numerat ordinem eorum, quæ sunt in Ecclesia, primo ponit *Apostolos, secundò Prophetas, tertio Doctores, postea genera linguarum*: nam Prophetæ dicuntur habentes à Deo quæ sunt fidei per inspirationem. Doctores, qui à Prophetis, & à lege sumunt, quæ dicunt, & docent alios, vel verbis, vel scriptis, vel utroque modo. Genera autem linguarum ad litteram in Ecclesia primitiua, erat quoddam donum Spiritus Sancti, quia aliqui tunc per infusionem habebant scientiam diuersarum linguarum, iuxta illud Apost. 1. Cor. 12. *Gratias ago Deo meo, quia omnium vestrum linguam loquor*. Hoc autem donum dabatur in Ecclesia tunc ad instruendum alios in fide: propter quod genera linguarum potest referri ad Prædicatores, & ad eos, qui instruunt alios in fide. Principium ergo ubi incœpit generari fides fuit Prophetia, vel inspiratio: & quia Adam habebat illuminationes, vt dictum est supra, & inspirationes diuinas, omninò credibile est illas potissimè fuisse de his, quæ sunt fidei: nam de his, quæ sunt scientiæ, quæ possumus scire ductu rationis, habuit Adam per infusionem à sui productione. Statim enim productus habuit plenitudinem talis scientiæ, vt dicitur in 2. sent. Inspirationes ergo illæ erant de his, quæ sunt supra rationem, & de his, quæ sunt fidei.

Ordo eorum, quæ sunt in Ecclesia secundam Apost. Eph. 4.

Donum linguarum in primitiua Ecclesia.

Principium generationis fidei.

in fide Redemptoris, vt potest haberi ab August. in lib. de Ciuit. Dei: Sed si Adam non peccasset, fidem habuissimus de Deo Creatore, & Glorificatore nostro: sed non habuissimus fidem de Deo Redemptore, cum redemptio respiciat præcedentem culpam. Nec talem fidem oportuit habere Adam, quia non fuit præcius sui casus.

Vel possumus dicere, quòd in illo tempore, vt videtur sentire Magister in Historijs, Adā interfuit Cælesti Curia, & multa fuerunt tunc sibi reuelata, & prophetauit tunc, vt tangit Magister, de coniunctione Christi, & Ecclesiæ, & de diluuiio futuro, & de iudicio per ignem, quæ postea suis posteris reuelauit. Et si prophetauit de Christo: ergo habuit fidem de Deo incarnando, qui est redemptor noster, licet fortè non habuerit sub hac ratione, quæ Redemptor noster.

Adam in tempore multa cognouit de Christo, sed non sub hac ratione, quæ noster Redemptor.

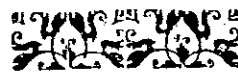
Ad secundum dicendum, quòd licet fides sit cognitio enigmatica respectu cognitionis Patriæ: tamen ea, quæ sunt fidei, aliqui cognoscunt clarius, alij minus clarè; aliqui cognoscunt ea, per ea, quæ sunt eis reuelata interiorius: aliqui per ea, quæ audiunt exterius, vt ex hoc comparatiuè aliqui dicantur scire præfata magis ænigmatica, & magis obscura. Aliqui minus ænigmaticè, & magis clarè: aliqui magis per absentiam, vt non habentes reuelationem in seipsis. Aliqui magis per præsentiam, vt habentes reuelationes præfatas.

Ænigmatica cognitio habet gradus.

Ad tertium dicendum, quòd Adam non cognouit ea cognitione Creatorem suum, quæ foris auditur, quia non habuit fidem per auditum exteriolem: sed per auditum interiolem, & per inspirationem.

Adā habuit fidem per auditum interiolem, non exteriolem.

RESP. AD ARGVM.



Nullus est saluatus post peccatum, nisi in fide Redemptoris.

Ad primum dicendum, quòd fides est de redemptione, ratione peccati Adæ, post peccatum nullus fuit saluatus, nisi

ARTIC. II.

Vtrum Iudæi possint credere, & conuerti ad Christum. Conclusio est affirmatiua.

Aegid. in epist. D. Pauli ad Rom. c. 11. lect. 34.



Isaia c. 53.

SECUNDO quæritur. Vtrum Iudæi possint credere, & conuerti ad Christum. Et videtur, quod non, quia Isaïas cap. 53. prophetauit de obstinatione Iudæorum, dicens: *Domine quis credidit auditui nostro? sed dicta Isaïæ oportet impleri: ergo Iudæis non erit imputandum, cum necesse esset eos sic agere.*

Præterea. Glossa ait, quod in Euangelio Ioan. habetur, propterea Iudæi non poterant credere, quia dixit Isaïas de eis, *Excæcauit oculos eorum, & indurauit Deus cor eorum.* si ergo Iudæi non poterant credere, non erat eis imputandum, nec erat culpa eorum si non credebant.

IN CONTRARIUM est, quia Deus dedit omnibus sufficientem gratiam ad consequendam salutem; vult enim omnes homines saluos fieri: ergo, &c.

RESOLVTIO.

Iudæi possunt credere, & conuerti ad Christum in sensu diuiso: non autem in sensu composito: & sic explicantur auctoritates sacre scripturæ ad hoc propositum adductæ.

RESPONDEO dicendum, quod omnes hæc quæstiones, Vtrum Iudæi possint credere: & Vtrum possint conuerti ad Christum, sunt eædem cum his quæstionibus, Vtrum prædestinatus possit damnari: & Vtrum præscitus possit saluari. Ad quod possumus dupliciter respondere. Primò per fallaciam compositionis, & diuisionis: nam sedentem possibile est ambulare, & sedentem ambulare non est possibile: nam

A in sensu composito, sedens non potest ambulare, quia impossibile est, quod simul sedeat, & ambulet. In sensu autem diuiso sedens potest ambulare, quia ille, qui est modo sub sessione, potest esse postea sub ambulatione. Sic quodammodo se habet in proposito: nam prædestinatus in sensu composito non potest damnari, non enim possunt simul stare ista duo, quod sit prædestinatus, & damnetur. Sortes ergo in se consideratus potest saluari, & damnari, quia diuina præscientia non potest falli; & quia homo per liberum arbitrium potest bene, & malè facere: Sortes vt stat sub prædestinatione, non potest damnari, quia diuina præscientia non potest falli, sicut dicebamus de Sorte sedente: nam Sortes in se consideratus potest sedere, & currere; sed Sortes, vt est sedens, & vt stat sub sessione; non potest esse, quod simul sedeat, & currat. Vnde consuevit dici, quod cum dicimus: sedentem ambulare est possibile; hæc loquutio potest esse de re, vel de dicto: si de re tunc est vera, quia res illa, & persona illa, quæ est sedens potest ambulare. Si de dicto, tunc est falsa, quia quod hic dicitur de Sorte, videlicet sessio, non potest subesse ambulationi, videlicet quod sedens existat sub sessione, & ambulet. Sic & in proposito: prædestinatus potest damnari, si sit loquutio de re, est vera, si de dicto falsa. Boetius tamen in libro de consolat. lib. 5. profa 6. aliter soluit, dicens, quod res in se sunt contingentes: relate tamen ad diuinam præscientiam contrahunt quandam necessitatem: nam sicut idem potest esse particulare, & vniuersale: eadem enim res considerata cum conditionibus materiæ est particularis, sine conditionibus est vniuersalis: & vt est particularis, est corruptibilis, vt vniuersalis incorruptibilis. Et sicut eadem res aliter, & aliter considerata, potest esse vniuersalis, & particularis; corruptibilis, & incorruptibilis; sic non est inconueniens, quod eadem res aliter, & aliter accepta sit necessaria, & contingens.

Res ergo in se sunt contingentes, & imputandum est hominibus, si malè agunt, cum possint per liberum arbitrium bene, & malè

Vera, & falsa propositio de re, & de dicto intelligi potest.

Res in se sunt contingentes, relate ad diuinam præscientiam contrahunt quandam necessitatem.

Eadem res potest esse vniuersalis & particularis.

malè facere: relatę tamen res ad diuinam præscientiam, vel ad prophetiam, vt rationes præhabite arguebant, contrahunt quandam necessitatem, in quantum necesse est Prophetiam impleri, & diuina præscientia non potest falli. Diuina ergo præscientia non imponit necessitatem rebus, vt faciat ipsas res in se consideratas necessarias: sed imponit necessitatem rebus non simpliciter, sed conditionatam, quia non facit ipsas res in se, & simpliciter consideratas necessarias; sed facit eas necessarias sub quadam conditione, vt ad diuinam præscientiam referuntur.

Diuina præscientia non imponit necessitatem rebus.

Ex his patet quid dicendum sit ad argumenta facta in principio.

DISTINCTIONIS XXIII.

Pars Secunda Principalis



IRCA secundam partem principalē præsetis distinctionis, in qua plura de ipsa fide docet Magister, nos duo videbimus.

Primum, quę, qualiter, & quot credere debeamus.

Secundum. Vtrum in pertinentibus ad fidem possit fieri aliqua ratio in contrarium, quę non sit solubilis ab homine sine speciali influxu Dei.

QVAESTIO PRIMA.

Quę habet Articulum vnicum.

Quę, qualiter, & quot credere debeamus.

Aegid. de laudibus diuinę Sapientię c. 5.



D hunc Articulum sic proceditur. Videtur, quod nulla nobis credenda proponantur, quia hæc est differentia inter vetus, & nouum testamentū, quod ibi loquebatur Deus Patribus obscure in

Prophetis: hic autem clarè nobis loquitur in Filio, vt ait D. Paul. ad Heb. cap. 1, quę autem clarè videntur non indigent lumine fidei, quod est obscurum: ergo, &c.

Præterea. Quantum ad modum, videtur, quod non sit necessarium credere Deum: quia etiam Gentiles credunt, & nihil illis prodest ad salutem, neque Deo: quia peccatores obstinati credunt, & non saluantur; sufficit ergo credere in Deum, qui ducit nos ad salutem.

Præterea. Quantum ad numerum credendorum, Ecclesia proponit nobis duodecim articulos fidei: ergo non debemus credere quatuordecim.

IN CONTRARIUM est, quia sacra Scriptura, Ecclesia, & Doctores nos docent, quę, qualiter, & quot credere debeamus: ergo, &c.

RESOLVTIO.

Veteri, & nouo Testamento: Deum, Deo, & in Deum, & 14. articulis fidei credere debemus.

RESPONDEO dicendum, quod cum queritur, quę sunt credenda, & qualiter est credendum, breuis responsio fieri potest. Quia omninò credendum est, & omnia credenda sunt, prout nobis diuinitus sunt expressa: siue expressa sint multifariè, multisq. modis, secundum quod olim loquutus est Patribus in Prophetis, siue sint expressa, secundum quod clarè, & apertè loquutus est nobis in Filio, quę constituit hæredem vniuersorū, per quem fecit & secula. Heb. 1. Quę ergo & in veteri, & in nouo testamento continentur, credenda sunt. nec alia continentur hic, & ibi, sed est rota in rota, iuxta visionem Ezechiel. cap. 1. Quę enim in veteri testamento exprimebantur velatè, & per figuram, in nouo panduntur clarè, & per veritatem.

Omnia credenda sunt, prout diuinitus sunt expressa.

Quę in veteri testamento exprimebantur velatè: in nouo panduntur clarè.

Fit autem duplex distinctio de credendis, vna de modo credendi, alia de articulis creditis. De modo quidem credendi distinguitur, quia debemus credere Deum, Deo, & in Deum: nam fides à Deo est efficienter: de Deo est, & Deum habet sicut obiectum: & in Deum tendit

Modi credendi.

fina-

finaliter: prout ergo fides tendit in Deum, tanquam in obiectum, & terminum, sic credimus ea, quæ sunt credenda de Deo: sed prout fides à Deo est efficienter, & exemplariter, sic credimus ipsi Deo omnia, quæ proponuntur nobis credenda: omnia enim clarè relucent in diuina Sapientia, à qua sunt deriuata, & exemplata. Ideo, quæ nunc credimus per fidem, in patria videbimus per speciem: tunc ergo dicemus illud Psalm. 47. *Sicut audiui-mus, sic vidimus in Ciuitate Domini.* Cum enim erimus in Ciuitate Domini, idest in patria, quæ nobis nunc proponuntur vt credenda, & audienda: ibi nobis offerentur tanquam inspicienda, & videnda. Hoc est ergo credere Deum, & Deo, credere diuina eo modo, quo inspirata sunt à Deo. Sed prout fides tendit in Deum finaliter, sic credimus in Deum, prout credendo, finaliter in ipsum tendimus.

Quid sitere
dere Deum
Deo: & in
Deum.

Diferimen
inter Gen-
tiles: Fide-
les pecca-
tores: & iu-
stos in cre-
dendo.

Fideles pec-
catores per
ampliusere
dunt Deum,
quàm Gen-
tiles.

Hæc autem tria possumus adaptare ad tria genera hominum, videlicet ad Gentiles; ad fideles peccatores; & ad iustos. Gentiles quidem, etsi credunt Deum, non credunt Deo, & in Deum: possunt enim Gentiles credere Deum, habendo aliquam notitiam de diuinis, quia vt dicitur ad Rom. 1. *Quod notum est Dei, manifestum est in illis:* tamen non ex hoc propriè credunt Deo, quia notitiam, quam habent de diuinis non accipiunt à sacra Sriptura, quam inspirauit Deus, sed solùm ex sensibus, & per res creatas, quas creauit Deus. Accipiendo ergo credere testimonijs Sanctorum, per quos loquutus est Deus, sic Gentiles non credebant Deo: quia etsi credebant Deum, habendo aliquam notitiam de diuinis: non credebant Deo, quia non recipiebant testimonia sacrarum Scripturarum.

Fideles autem peccatores, etsi per amplius credunt Deum, quàm Gentiles, quia ampliores habent notitiam, quàm ipsi: etsi credunt Deo, recipiendo testimonia Scripturæ sanctæ; tamen non credunt in Deum, tanquam in finem, nec proponunt sibi finem bonum diuinum: sed fideles iusti omnia ista habent. Et licet quantum ad fidem, possumus ista tria distinguere, vt Sancti distinxerunt: formaliter tamen est credere Deum. Nam si per fidem credi-

mus in Deum, & tanquam in obiectum tendimus in ipsum, isto modo debemus hoc facere, sicut Deus reuelauit nobis, & sicut ipse nos docuit per fidem, ergo hoc modo credimus Deum, quia credimus Deo, ea, quæ de se ipso loquutus est nobis: sic etiã prout credimus in Deum debemus hoc facere, prout credimus Deo ea, quæ de se ipso nobis loquutus est: nam hoc modo debemus in Deum finaliter tendere, prout ipse nos docuit: & quia hoc est formale credendi, credere eo modo, quo docti sumus à Deo, benè dictum est, quòd qualiter debeamus credere, ex plenitudine sapientiæ debemus accipere: nam quia solus Deus plenè se cognoscit, & plenam habet sui notitiam, ideo sibi de se ipso debemus credere. Sic ergo dictum est de modis credendi. Sed si fiat quæstio de ipsis creditis, quæ, & quot sint credenda? dicemus omnes articulos fidei, quos debemus credere ad quartumdecimum numerum (secundum communem sententiam) reductos esse: quorum septem ad Diuinitatem pertinent, & septem ad humanitatem.

Circa diuinitatem quidem est consideranda vnitas Essentiæ, Trinitas personarum, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Et triplex genus operis, quod propriè solius Dei est, videlicet creare dando naturam: recreare, infundendo gratiam: & glorificare, dando gloriam. Erunt ergo septem articuli ad diuinitatem pertinentes. Primus de vnitate essentiæ: *Credo in vnum Deum.* Secundus de persona Patris: *Patrem omnipotentem.* Tertius de persona Fili: *Et in Iesum Christum Filium eius.* Quartus de persona Spiritus Sancti: *Credo in Spiritum Sanctum.* Quintus de opere creationis: *Creatorem Cæli, & terræ.* Sextus de opere recreationis: *Sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum.* Septimus de opere glorificationis. *Carnis resurrectionem, vitam æternam.*

Septem etiã sunt pertinentes ad humanitatem Christi, quia primo credendum est, quòd fuerit *Conceptus de Spiritu Sancto.* Secundò, quòd *Natus ex Maria Virgine.* Tertio, quòd fuerit *passus, mortuus, & sepultus.* Quarto, quòd *Descendit ad inferos.* Quintò, quòd *Tertia die resurrexit.*

Credere
formaliter
quid?

Quæ & quot
sint creden-
da.

Tria opera
solius Dei.

Symboli 7.
articuli
pertinentes
ad Diuini-
tatem.

Septem arti-
culi pertine-
tes ad hu-
manitatem
Christi.

rexit . Sextò , quòd Ascendit in Cælum . Septimò , quòd Inde venturus est iudicare viuos , & mortuos . Et quia omnia ista reuelata sunt nobis ex plenitudine diuinæ sapientiæ , benè dictum est , quòd ex plenitudine illa debemus induci ad qualiter , & quid credamus .

RESP. AD ARGUMENTA .

Ad primum dicendum, quòd licet in testamento nouo habeamus notitiam magis claram de credibilibus , quàm in veteri habuerint illi antiqui Patres : tamen non habemus ita claram , vt excludat fidem , quæ tantum in Patria euacuabitur , quando facie ad faciem videbimus omnia credibilia sicuti sunt .

Ad secundum dicendum , quòd ad salutem necesse est credere Deum , Deo , & in Deum : & si alter modus desit est insufficientis .

Ad tertium dicendum , quòd licet Ecclesia proponat duodecim articulos fidei credendos , iuxta numerum duodecim Apostolorum , qui illud Symbolum composuerunt : attamen in illo articulo , in quo comprehenduntur tres personæ , includuntur duo alij articuli . Articulus etiam de opere glorificationis distinguitur in duos , scilicet in resurrectionem carnis , & gloriam animæ . Similiter articuli conceptionis , & natiuitatis coniunguntur in vnum : sic explicitè sunt quatuordecim , vt dictum est .

DISTINCTIONIS XXIII.

Secundæ Partis Principalis

QVAESTIO SECVNDA .

Quæ habet vnicum Articulum .

Vtrum in his quæ pertinent ad fidem possit fieri aliqua ratio in contrarium , quæ non sit solubilis ab homine sine speciali influxu Dei . Conclusio est affirmatiua .

Aegid. quodl. 1. q. 7.

D hunc Articulum sic proceditur . Videtur , quòd omnes tales rationes sunt solubiles ab homine , quia omnes rationes tales contra fidem factæ , sunt falsæ ,



& defectiuæ , & per rationem potest apparere earum defectus : ergo , &c .

Præterea . Tales rationes ductu rationis procedunt , & secundum rationem , non supra rationem sunt , & falsæ sunt , quia contra necessitatem sunt : necesse est vt defectiuæ sint , & earum defectus possit per rationem conspici : quicquid ergo per hominem potest contra fidem via rationis dici , totum potest ab homine rationabiliter solui .

IN CONTRARIVM est , quia secundum Philosoph. 3. Metaph. Solutio dubitatorum est manifestatio veritatis : si ergo omnes rationes factæ contra fidem , essent solubiles ab homine , veritas fidei posset manifestari per hominem ; hoc enim posito , vt videtur , sufficienter possemus declarare , & probare veritatem fidei .

RESOLVTIO .

Omnes rationes factæ contra fidem per hominem , sunt solubiles ab homine , licet non omnes ab hoc , vel illo homine , neque propterea probatur veritas fidei sufficienter .

RESPONDEO dicendum , quòd hoc ordine procedemus in hac questione , quia primò declarabimus , quòd omnes rationes factæ per hominem contra fidem sunt solubiles ab homine . Secundò ostendemus , non esse possibile , quòd iste homo , vel ille quantumcunque perspicacis ingenij , sine diuino influxu speciali possit omnes tales rationes soluere . Tertio declarabimus , dato , quòd omnes tales rationes soluerentur , non propter hoc possemus sufficienter declarare , vel probare veritatem fidei . In hoc enim casu , vt patebit , non habet veritatem illud dictum Philosophi : Solutio dubitatorum est manifestatio veritatis .

Propter primum sciendum . Licet quoad nos quædam falsa possint esse probabiliora quibusdam veris , vt videtur velle Philosophus in 8. Top. quantum est tamen ex parte rei semper vera sunt probabiliora falsis . Vnde Philosophus in 1. Reth. cum prius dixisset , Dialecticam , & Rethoricam posse simul fillogizare contraria : postea subdit , quòd res tamen subie-

Solutio dubitatorum est manifestatio veritatis ; non habet veritatem de articulis fidei .

Quoad nos quædam falsa videtur probabiliora veris , non autem quoad naturam rerum .

subiectæ nõ similiter se habent; licet enim Dialectica, & Rethorica possint fillogizare contraria: ipsæ tamen res contrariæ non sunt similiter fillogizabiles; sed (vt ibidem dicitur) semper vera natura sunt meliora, & persuasibilia, vt vera sunt: dicere ergo, quod fidem probare nõ possumus, non est quod fidei subiaceat, vel subiaceret possit aliquod falsum, quia Diuina veritas, cui innitur fides, falli non potest: sed hoc est, quia fides est supra rationem, ideo ad eam probandam omnes rationes humanæ deficiunt: Ideo Apostolus ad Hebr. 11. describit, esse fidem, argumentum non apparens, est enim fides, credere quod non vides, & est de his, quæ rationi nostræ non apparent. Sed si rationes probantes in talibus deficiunt, necesse est etiam, similiter deficere improbantur: quia (vt diximus) semper vera sunt persuasibilia, & fillogizabilia falsis: & quia rationes, quæ fiunt contra fidem, non supra rationem sunt, quia si supra rationem essent, iam rationes non essent.

Si rationes
contra fidem
essent supra
rationem: iam
non essent
rationes.

Quare, si tales rationes ductu rationis procedunt, & secundum rationem, non supra rationem sunt, & falsæ sunt, quia contra necessitatem sunt; necesse est, vt defectiuæ sint, & earum defectus possit per rationem conspici: quicquid ergo per hominem potest contra fidem via rationis dici, totum potest ab homine rationabiliter solui.

Hoc viso, volumus declarare secundum, videlicet, quod quamuis quicquid potest per hominem contra fidem via rationis dici, totum possit ab homine rationabiliter solui. attamen ab isto homine, vel ab illo sine speciali Dei influxu, posset quidem solui hæc ratio, vel illa, vel multæ tales rationes, sed solui omnes, est impossibile.

Declarandum est igitur, vt hoc appareat, quomodo intellectus noster se habeat ad veritatem, & quomodo ad veritatem fidei.

Quomodo
Intellectus
noster se ha-
beat ad ve-
ritatem.

Anima no-
stra multum
temporis po-
nit in igno-
rantia, &
parum in
scientia.

Ad veritatem quidem se habet intellectus noster, quia est aptus natus venire in ipsam difficilè ex posterioribus, & per huiusmodi sensibilia. Hoc autem sic patet, quia anima nostra multum temporis, ponit in ignorantia, & parum in scientia; multum enim tempore est ignorans, & modico sciens, vt vult Philosophus in libro

A de Anima. Quod verò per hæc sensibilia, & à posteriori patet, quia nostra cognitio incipit à sensu, & deficiente sensu, necesse est scientiam deficere, quæ secundum illum sensum est, vt declarari habet in 1. Poster. sic ergo se habet intellectus noster, quia est tenebrosus, & non expeditus ad percipiendam veritatem, etiam de istis sensibilibus: similiter derelictus, multo magis est talis ad percipiendam veritatem eorum, quæ sunt fidei, quæ valde videntur his, quæ oriuntur à sensibilibus obuiare. Quare, si videmus omnes Gentiles Philosophos, ipsum etiam Aristotelem, quem dicit Commentator fuisse regulam in natura, ubi natura (vt ait) ostendit vltimum suum posse, sic grauius errasse, & rationes sophisticas de æternitate mundi, & de numero intelligentiarum nesciuisse soluere: quid de his, quæ sunt fidei? Dicemus, aliquem vnum hominem sine diuino, & speciali influxu esse impossibile soluere omnes rationes factibiles contra fidem. Quod enim ratio nostra sic deficiens in intelligibilibus non adiuta specialiter per diuinum influxum in nullo deficiat; sed omnes rationes falsas soluat, non est possibile. Potest namque esse, vt caueat sibi ab hoc defectu, vel ab illo, & soluat hanc rationem defectibilem, vel illam: sed vt in nullo deficiat, & omnes rationes defectibiles, & solubiles ab homine soluantur, esse non potest.

His itaque declaratis, volumus ostendere, etiam posito aliquem hominem, omnes rationes factas contra fidem, posse soluere, non propterea hic homo, vel ille posset sufficienter declarare, vel probare ea, quæ sunt fidei. Nam cum dicitur: Solutio dubitatorum est manifestatio veritatis: intelligendum est de rationibus proprijs, non de extraneis; nam qui bene scit dubitare, est penè prope videre verum: ille enim bene dubitat circa rem aliquam, qui ex natura rei videt difficultates, quæ inde possunt consurgere. Qui ergo tales difficultates sciret soluere, sciret veritatem aperire, & probare: Sed si sint rationes extraneæ cuiusmodi sunt rationes ad probandum, astra esse paria, quia non possumus ad hoc arguere, ex ipsa natura rei; quia natura supercoelestis

Quid est bi-
ne dubita-
re.

corporis non subiacet cognitioni nostræ A quantum ad numerum astrorum ibi existentium. Sed argumenta ad hoc facta, erunt logicalia, & extranea, vt puta, quod astra sunt paria, quia numerus par videtur esse perfectus: vel quod astra sint imparia, quia impar est numerus, qui non diuiditur, & astra, ac vniuersaliter super cœlestia corpora non possunt diuidi, vel scindi, seu peregrinam impressionem pati: qui enim mille talia argumenta solueret, nihil per solutiones huiusmodi sciret de veritate.

Sic & in proposito, argumenta, quæ B fiunt contra fidem, extranea sunt, quia cum fides sit supra rationem, nulla ratio potest eam attingere, nec probans, nec improbens; sed omnes tales rationes possunt dici extraneæ. Beati enim clarè videntes, quæ nos credimus, cum aliquid arguimus contra fidem, possunt deridere rationes nostras, & etiam deridere nos, tanquam inuoluentes sententias sermonibus imperitis: igitur vt soluamus omnes tales rationes, contra fidem factas, non poterimus sufficienter declarare, & probare fidei veritatem.

RESP. AD ARGVM.

Ad primum dicendum, quod omnes rationes factæ contra fidem defectibiles sunt, & solubiles ab homine, sed non est possibile, quod iste homo, vel ille, sine speciali Dei influxu, possit omnes tales rationes soluere, vt est per habita declaratum.

Ad secundum dicitur similiter, quod possunt ab homine omnes rationes factæ contra fidem solui; sed non ab isto, vel illo homine, sine speciali influxu Dei.

Ad tertium in contrarium, patet responsio per iam dicta: quomodo intelligatur illa propositio: Solutio dubitatorum est manifestatio veritatis. Quia intelligitur de rationibus proprijs, non de extraneis, cuiusmodi sunt illæ, quæ

fiant contra fidem,
vt supra est declaratum.



DISTINCTIO XXIV.



*H*C queritur, si fides tantum, &c. Cum Magister in proximè superiori distinctione egerit de fide in generali, in hac distinctione 24. de eadem

prosequitur in speciali, & circa vnum, principaliter eius versatur intentio, videlicet, an fides, & scientia simul esse possint de eodem. Diuiditur autem præsens distinctio in tres partes, in quarum prima querit quomodo intelligatur dictum Ioannis 17. *Cum factum fuerit, credatis.* in secunda, si D. Petrus habuit fidem passionis, quando vidit hominem Christum pati. in tertia, si aliqua sciantur, quæ creduntur; prima adhuc diuiditur in partes duas: quia primò proponit, quod dictum est. Secundò soluit propositam dubitationem ex dictis Augustini, dicentis, fidem esse de non visis, propriè loquendo, vnde D. Thomas, cui dictum est, *quia vidisti me Thoma, credidisti.* Ioan. 10. *aliud vidit, & aliud credidit:* ea verò, quæ videntur, dicuntur impropiè credi. prima pars incipit ibi: *Si fides tantum de visis est, &c.* Secunda ibi: *Super quo Augustinus, &c.* Secunda pars etiam subdividitur in duas partes, in quarum prima mouet quæstionem de Petro, in secunda quæsitum soluit, dicens, Petrum vidisse pati hominem, & credidisse in illo homine pati Deum. prima ibi: *Si verò queritur, &c.* Secunda ibi: *Dicimus eum fide passionis habuisse, &c.*

Tertia pars quoque in duas partes secatur, in quarum prima mouet quæstionem, an aliqua sciantur, quæ creduntur: in secunda respondet quæstioni, dicens, quod aliqua creduntur, quæ non intelliguntur, vel sciuntur, nisi prius credantur: & aliqua intelliguntur, antequam credantur. prima pars incipit ibi: *Cum fides, &c.* Secunda ibi: *Ex his apparet, &c.* & sic finitur sententia præsentis distinctionis.

D.P. Aug. in Io. cap. 17.

Thomas aliud vidit, & aliud credidit, ita & Petrus.